

ВЯРАТА НА СВЕТЦИТЕ

КАТЕХИЗИС НА ИЗТОЧНОПРАВОСЛАВНАТА ЦЪРКВА

(превод от сръбски: Маргарита Хаджитейкова)

Книгата съдържа основните истини на православната християнска вяра във вид на въпроси и отговори, изложени в кратка форма и на достъпен език.

Преводът на тази книга е извършен с благословението на свещ. Василий и свещ. Климент от храм "Св. Преображение Господне", гр. София

Посвещавам този превод на скъпите ми Борис- Михаил, Деян и Весела

Автор: светител Николай (Велимирович)

Превод от сръбски: Маргарита Хаджитейкова

Редактор на превода: йеромонах Йоан (Филипов)

Оформление и предпечат: йеромонах Йоан (Филипов)

Манастир "Св. Св. Петър и Павел"

Съдържание:

Увод.....	4
Глава I. Произход и източници на православната вяра	
1. Свещено Писание.....	7
2. Свещено Предание.....	12
Глава II. Православно християнско изповядване на вярата.	
Тълкуване на Символа на вярата.....	15
Първи член.....	15
Втори член.....	18
Трети член.....	19
Четвърти член.....	21
Пети член.....	22
Шести член.....	25
Седми член.....	26
Осми член.....	28
Девети член.....	31
Десети член.....	35
Единадесети член.....	36
Дванадесети член.....	38
Глава III. Св. Тайнства.....	39
Св. тайнство Кръщение.....	40
Св. тайнство Миропомазване.....	42
Св. тайнство Евхаристия.....	44
Св. тайнство Покаяние.....	46
Св. тайнство Свещенство.....	48
Св. тайнство Брак.....	50
Св. тайнство Елеосвещение.....	51
Учение на Православната църква за светите Тайнства.....	52
Глава IV. Старозаветният Божий закон	
Първа Божия заповед.....	54
Втора Божия заповед.....	55
Трета Божия заповед.....	56
Четвърта Божия заповед.....	56
Пета Божия заповед.....	57
Шеста Божия заповед.....	59
Седма Божия заповед.....	60
Осма Божия заповед.....	61

Девета Божия заповед.....	62
Десета Божия заповед.....	63
Глава V. Новият Божий закон.....	64
1. Двете най- големи заповеди от Новия закон.....	65
2. За молитвата.....	68
3. За господнята молитва.....	69
4. Характерът на християнина според новия Христов закон.....	74
5. Други лични и обществени добродетели.....	78
Глава VI. Православната църковна година.....	83
1. Празници.....	83
2. Постите в Православната църква.....	85
3. Задушницата в православната църква.....	86
Глава VII. За свещените предмети	
1. Светият кръст.....	87
2. Светите икони.....	88
3. Светите мощи.....	89
Църковни заповеди.....	91
Глава VIII. Из Свещеното Предание	
Слова на светците.....	91
Църковни песнопения.....	94

Увод

ЗА ХРИСТИЯНСКАТА ВЯРА

Какво е християнската вяра?

Християнската вяра е Христовото учение за най-важните тайни за сътворението на света и живота. Това учение хората могат да възприемат само с вяра в Спасителя, а не със свои собствени усилия.

Кои са най-важните тайни на сътворението и живота, за които само Христос има истинско познание?

Това са:

Тайната за невидимата действителност: за Бога, за ангелите, за човешката душа.

Тайната за сътворението на света и неговия край.

Тайната за непрестанното Божие водене на човека и човечеството с определена цел, според Неговата премъдрост и сили.

Тайната за човешкото грехопадение и за неговото спасение чрез Боговъплъщението.

Тайната за Царството Божие като крайна цел на земния човешки живот и за правия път, който води към тази цел, т.е. за отношението на човека към себе си, към ближния и към Бога.

Тайната за възкресението и смъртта, за Страшния съд и за вечния живот.

Дали не са опитвали и някои други религиозни учители, мислители и философи да разгълкуват тези тайни.

Да. Те обаче са го правели само със своите ограничени човешки възможности, размисли и с упорити изследвания на света и същността на човешката природа. Всички техни опити са приключвали с предположения и различни теории, много често противоположни една на друга.

В какво се състои предимството на Христовото учение?

В предимството на Христос като очевидец. Той свидетелства: „Аз говоря това, що съм видял” (Йоан 8:38) и също: „Никой не е възлязъл на небето, освен слезлия от небето Син Човеческий, Който пребъдва на небето” (Йоан 3:13). На религиозните учители от своето време „Той им рече: вие сте от долните, Аз съм от горните; вие сте от тоя свят, Аз не съм от тоя свят” (Йоан 8:23). На израилевите старейшини рече: „Истината, истина ти казвам: ние говорим за

това, що знаем, и свидетелстваме за онова, що сме видели” (Йоан 3:11). И отново: „Аз съм хлябът, слязъл от небето” (Йоан 6: 41). В тази област Той говорил много авторитетно като очевидец на всичките тайни на небето и земята. Така хората се възхищавали от Неговото учение, тъй като „никога човек не е говорил тъй, както Тоя Човек” (Йоан 7: 46).

Наистина, във всекидневния живот ние повече вярваме на очевидеца, отколкото на някой теоритик или философ. Обаче е имало и други позначими учители, които твърдели, че са възприели учението си от някои ангели. И ангелите са очевидци на великите тайни. Какво можем да си помислим за това?

Вярно е, че понякога Бог изпраща Свои ангели на отделни люде, за да ги поучи и да ги ръководи. Обаче често хората са изживявали лъжовни видения, тоест в повечето случаи това са били зли духове, представени като ангели. Всъщност случаят с Христос е съвсем друг. Него не са Го учили, нито пък са Го ръководили ангели. Напротив Той заповядвал на ангелското войнство и изгонвал злите духове от хората. Ангелите Му служели, а демоните треперили пред него.

Трябва ли в този случай да мислим, че християнската религия е над всички останали религии по света?

Християнската вяра не би могла да се сравнява с другите религии и много дебело трябва да подчертаем, че не бива да я наричаме „религия” в езическия смисъл на тази дума. Тъй като тя не е една религия сред останалите такива, а тя е **вярата в Христос и Христовото откровение**. Тя е лично, единствено по рода си и пълно разкриване на Бога пред хората заради тяхното просвещаване и спасение. Второ откровение от Бога повече няма да бъде дадено и освен Исус Христос друг Месия не може да бъде очакван до края на света.

Каква трябва да е нашата позиция относно някои съвременни опити, твърдящи, че християнската вяра се уеднаквява с всички останали религии?

Тези опити са погрешни и представляват опасен екперимент. „Недейте се лъга: Бог поругаван не бива” (Гал. 6:7), тъй както и Кръвта на Божия Син не може да се уеднакви с мастилото на книжовника. И макар като членове на древната Източноправославна църква да ни е присъщо да сме снизходителни към всяко човешко същество, строго е забранено да сравняваме истината на Откровението, предадена ни от Бога, с религиите и философиите, създадени от човеци.

С какви средства да се борим против опитите за това уеднаквяване?

На първо място, със задълбочаване на познанията ни относно нашата православна вяра; с прилагане на вярата във всекидневния ни живот и вникването ни в нея, подобно на учения, който всецяло се отдава на изучаване на новооткрития факт. На второ място, като помагаме с пламенни и мъдри усилия (никога обаче със сила) на хората да се възвисят от долните и най-ниските степени на убежденията си към висините на нашата съвременна вяра, вместо съвършено да паднат и се смесят с несъвършеното заради някакви земни изгоди.

Защо нашата вяра е истинска?

Тъй като **вярата** и **животът** са неразривно свързани, както причината и следствието. Господ Исус Христос е казал: „Който вярва в Сина, има живот вечен; който пък не върва в Сина, не ще види живот, и гневът Божий пребъдва върху него” (Йоан 3:36). Казано е също: „Праведният чрез вяра ще бъде жив”.(Евр. 10:38).

Глава I

ПРОИЗХОД И ИЗТОЧНИЦИ НА ПРАВОСЛАВНАТА ВЯРА?

Какъв е произходът на православната вяра?

В Божието откровение.

Кои източници водят до вярата или до Божието откровение?

Източниците са два: Свещеното Писание и Свещеното Предание.

1. СВЕЩЕНО ПИСАНИЕ

Какво е Свещено Писание?

Сборник от свещените книги на Стария и Новия завет; нарича се Свещено Писание или Библия.

Защо се нарича Свещено Писание?

Защото Най- светия наш Бог е вдъхновил и ръководил светите люде да напишат тези книги с цел да ни научи на свят живот.

Какво означава думата „Библия“?

Тя е гръцка дума и означава „Книги“. Обаче тази дума не е употребена в смисъл на съвкупност, а със значение на качество, т.е. не се отнася за много книги, а за тези, които са на върха на пирамидата над всички книги по света.

A) Книги на Стария Завет

Как се разпределят книгите на Стария Завет?

В четири групи: законодателни, исторически, нравоучителни или морални и пророчески.

Кои са законодателните книги на Стария Завет?

Те са петте Моисееви книги:

1. Първа книга Моисеева- Битие.
2. Втора книга Моисеева – Изход.
3. Трета книга Моисеева- Левит.
4. Четвърта книга Моисеева- Числа.
5. Пета книга Моисеева- Второзаконие.

На какво ни учи Първа книга Моисеева- Битие?

Първо, тя ни учи за Божието всемогъщество и премъдрост при сътворяването на света чрез Неговото творческо Слово. Второ, за Неговата безгранична любов при сътворяване на човека по Негово подобие. Трето, за Божията съвършена правда след изгонването от Рая на нашите прародители Адам и Ева. Те били накарани от сатаната да се отвърнат неблагодарно от своя Създател и да се обълнат към своя губител. Това довело до трагедията на човешкия род.

На какво ни учат законодателните книги на Стария Завет?

Учат ни как Бог е научил човеците с помощта на неизбежния закон на Правдата да се подготви приемането на закона на Любовта чрез Христа Спасителя.

Кои са историческите книги на Стария Завет?

Книга Иисус Навин
Книга Съдии Израилеви
Четири книги Царства
Първа и Втора книга Паралипоменон
Първа и Втора книга на Ездра
Книга на Неемия
Книга Естир

На какво ни учат тези исторически книги?

Учат ни за активното участие на Господа във всички по-значими събития, с добронамерената цел- с помощта на Закона да излекува извратената човешка природа, да отвърне човеците от сатанинските заблуди на идолопоклонничеството и да ги върне обратно към Себе Си- единния, истински и човеколюбив Бог.

Кои са нравоучителните книги на Стария Завет?

Книга на Йов
Псалтир
Книга Притчи Соломонови
Книга на Екlesiаста или Проповедника
Книга Песен на Песните

На какво ни учат тези нравоучителни книги?

Учат ни как да посрещаме всекидневните събития и как да понасяме всички промени в живота, както винаги имаме пред очи нашия Господ Бог и Неговия закон.

Кои са пророческите книги на Стария Завет?

Книгите на четиримата т.нар. големи пророци:

Книга на пророк Исаия
Книга на пророк Йеремия
Книга на пророк Йезекиил
Книга на пророк Даниил

Книгите на дванадесетте т.нар. малки пророци

Книга на пророк Осия
Книга на пророк Иоил
Книга на пророк Амос
Книга на пророк Авдий
Книга на пророк Йона
Книга на пророк Михей
Книга на пророк Наум
Книга на пророк Наум
Книга на пророк Авакум
Книга на пророк Софония
Книга на пророк Агей
Книга на пророк Захария
Книга на пророк Малахия

Другите книги, които се ползват в храмовете, са:

Книга Премъдрост Соломонова
Книга Премъдрост на Иисуса, син Сирахов

Спазено ли е разпределението на библейските книги на Стария Завет?

Не. В законодателните и пророческите книги има множество исторически факти, а в историческите книги има и пророчества. Сред всички книги особено място заема Псалтирът. Макар Книгата на псалмите да я отнасят към нравоучителните книги, псалмите са пълни с пророчества за Христа. Освен това Псалтирът е най-големият молитвеник в цялата Библия.

Б) Книги на Новия Завет

Колко са книгите на Новия Завет?

Новият Завет на практика е една книга, тъй като се отнася за една основна Личност, представена от първата до последната страница.

Коя е тази представена Личност?

Тя е една изключителна Личност, т.е. нашият Господ и Спасител Иисус Христос.

От колко по-малки книги се състои голямата книга на Новия Завет?

От 27 книги.

Дали всяка поотделно може да бъде наречена книга?

Може според важността, а не според обема. Между тях са и някои послания на апостоли, съдържащи само една страница.

Кои са книгите на Новия Завет?

Те са:

1. Четири Евангелия:
от Матей, от Марк, от Лука, от Йоан.
2. Деяния на светите апостоли.
3. Седем съборни послания:
от св. ап. Яков- 1, от св. ап. Петър- 2, от св. ап. Йоан Богослов- 3, от св. ап. Юда- 1.
4. Четирнадесет послания на св. ап. Павел
5. Откровение на св. Йоан Богослов

Какво означава думата „Евангелие“?

„Евангелие“ е превод на гръцката дума „Евангелион“.

„Евангелион“ означава „блага вест“, „добра вест“.

Защо е наречено така?

Според личността на Иисус Христос, Който е **съвършената Доброта и съвършената Новост** в човешката история.

Кой пръв е употребил думата „Евангелие“ в Новия Завет?

Самият Господ Иисус, който рекъл на човеците в първата Си беседа: „покайте се и вярвайте в Евангелието“ (Марк. 1:15).

Какво научаваме от Четвероевангелието?

Узнаваме, че са изпълнени всички обещания, които Бог е дал на човеците в Стария Завет и че всички пророчества от Адам до днес са се изпълнили в лицето на Исус Христос.

На какво ни учи още?

От една страна ни учи за съвършения характер на Исуса Христа, много по-съвършен, отколкото някой от нас може да се представи, за Неговото благородство и съвършена любов към човеците, за Неговата готовност да прости и да помогне, за Неговата покорност и външна бедност, за Неговата жертвеност и страдание заради човеците. От друга страна- за Неговата съвършена Божественост, за Неговото свръхестествено раждане, свръхестествени дарби, за Неговото свръхестествено възкресение и свръхестествено възнесение.

На какво още?

Накратко от Евангелията се учим на всички основни истини за тапия Спасител и за спасението.

Как бихме могли да назовем Евангелията, сравнявайки ги с останалите книги на Новия Завет?

Бихме могли да ги наречем: Книги за основните истини.

На какво ни учат Деянията на светите апостоли и Посланията?

Научаваме за слизането на Светия Дух над апостолите, за непрестанните деяния на апостолите при проповядване на Евангелието за Христос, за организирането на Църквата, правене на чудеса в името на Исус Христос, а също научаваме и за живота на първите християни и християнските общини.

Как бихме могли да наричаме книгата на Деянията на светите апостоли, сравнена с Евангелията?

Бихме могли да я назовем: приложение на основните истини, съдържащи се в Евангелията.

Какво научаваме от Посланията на светите апостоли?

Научаваме се да тълкуваме основните истини, съдържащи се в Евангелията

Как би трябвало да наричаме тези Послания, сравнявайки ги с Евангелията?

Би трябвало да ги наричаме: Книги за тълкуване на основните Христови истини.

Какво научаваме от книгата Откровение на св. Йоан Богослов?

Научаваме за тежките борби на Църквата срещу всички зверове от света и от ада и за окончателния триумф на Христос, Божия Агнец, над всички тези зверски сили на тъмнината.

Как би трябвало да наречем книгата Откровение на св. Йоан Богослов, като я сравним с Евангелията?

Би трябвало да я наречем: Книга за окончателната победа на основните истини, съдържащи се в Евангелията, в края на световната драма, в която главният герой от началото е бил Исус Христос, нашият Господ и Спасител.

2. СВЕЩЕНО ПРЕДАНИЕ

Какво е Свещеното Предание?

То е цялото духовно богатство, което сме наследили от нашите свети предци и което е в свършена хармония със Свещеното Писание и ни помага правилно да разтълкуваме Свещеното Писание.

Кое е по-старо: Свещеното Писание или Свещеното Предание?

Свещеното Предание.

Кое е по-обемно?

Свещеното Предание. Свети Евангелист Йоан го потвърждава, говорейки: „Има и много други работи, които извърши Иисус и за които, ако би се писало подробно, чини ми се, и цял свят не би побрал написаните книги” (Йоан. 21:25).

Какво съдържа Свещеното Предание?

Свещеното Предание съдържа:

1. Кратко изложение и формулиране на нашата православна вяра.
2. Учението за седемте свети Тайнства, както и чинопоследованията на извършването им.
3. Апостолските правила (канони).
4. Правилата (каноните) на седемте Вселенски събора, които са проведени:
 - I Вселенски събор- в Никея (325 г.) с 318 св. отци
 - II- в Цариград (381 г.) със 150 св. отци
 - III- в Ефес (431 г.) с 200 св. отци
 - IV- в Халкидон (451 г.) с 630 св. отци
 - V- в Цариград (553 г.) със 160 св. отци
 - VI- в Цариград (680 г.) със 170 св. отци
 - VII- в Никея (787 г.) с 367 св. отци(На тези седем Вселенски събора са участвали общо около 2000 души представители на християнските църкви от целия свят).
5. Канони и правила на няколко поместни събора
6. Правила за църковна дисциплина на св. Василий Велики и други светители.
7. Творения на светите отци на Църквата.
8. Литургии и други църковни богослужения.
9. Жития на християнски светии и мъченици.
10. Религиозни обичаи, знаци и символи, като израз на нашата вяра, надежда и любов.

Може ли да се отдели Свещеното Предание от Свещеното Писание?

Не, те не се отделят. Тъй като в светлината на Свещеното Предание ние правилно разбираме Свещеното Писание и в светлината на Свещеното Писание ние ценим и обичаме Свещеното Предание.

Какви биха били последствията от отделянето им едно от друго?

Негативните последствия от подобно отделяне биха довели до погрешно тълкуване на Свещеното Писание, обърквания, ереси, разколи и накрая- отпадане от Вселенската църква.

Кой е призван да съхрани текста на Свещеното Писание и чистотата на Свещеното Предание, за да не бъдат изопачени?

Църквата, която е според апостолските думи „стълб и крепило на истината” (1 Тим.3:15). Това е първото по важност задължение на църковната йерархия.

Глава II

ПРАВОСЛАВНО ХРИСТИЯНСКО ИЗПОВЯДВАНЕ НА ВЯРАТА

Какво представлява православно християнско изповядване на вярата?

Това е кратко изложение на истините на християнската вяра според вероизповядването на Източноправославната църква. Това изповядване още се нарича *Символ на вярата*.

Дали съществува само един образец на изповядването на вярата?

Има няколко: Апостолски символ, Символ на св. Атанасий Велики и на св. Григорий Неокесарийски. Обаче най- често използваният Символ в Православната църква е приет на двата вселенски събора: в Никея (325 г.) и в Цариград (381г.).

От какво е съставен този символ?

Той се състои от дванадесет члена:

1. Вярвам в един Бог Отец, Вседържател, Творец на небето и земята, на всичко видимо и невидимо.
2. И в един Господ Иисус Христос, Сина Божий, Единородния, Който е роден от Отца преди всички векове: Светлина от Светлина, Бог истински от Бога истински, роден, несътворен, единосъщен с Отца и чрез Когото всичко е станало.
3. Който заради нас, човечите, и заради нашето спасение слезе от небесата и се въплъти от Светия Дух и Дева Мария, и стана Човек.
4. и бе разпнат за нас при Понтий Пилата, и страда, и бе погребан,
5. и възкръсна в третия ден, според Писанията,
6. и възлезе на небесата, и седи отдясно на Отца,
7. и пак ще дойде със слава да съди живи и мъртви, и царството Му не ще има край.
8. И в Светия Дух, Господа, Животворящия, Който от Отца изхожда, Комуто се покланяме и Го славим наравно с Отца и Сина, и Който е говорил чрез пророците.
9. В една Света, Вселенска (Съборна) и Апостолска Църква.
10. Изповядвам едно Кръщение за опрощаване на греховете.
11. Чакам възкресението на мъртвите
12. и живота в бъдещия век. Амин.

ТЪЛКУВАНИЕ НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

ПЪРВИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Кой е първият член на Символа на вярата?

„Вярвам в един Бог Отец, Вседържател, Творец на небето и земята, на всичко видимо и невидимо”.

Защо вярваме в един Бог?

Защото истинският Бог е само един Бог.

Каква е природата Божия?

Бог е Дух, неограничен, непроменлив, недостижим, вечен, без начало и без край.

Кои са съществените Божии свойства?

Бог е съвършено свят, съвършено добър, съвършено праведен, съвършено истинен, съвършено свободен, премъдър, всемогъщ, премилостив, присъстващ навсякъде, всезнаещ и самодостатъчен.

Защо наричаме Бога Отец?

Защото Той е Отец на Иисус Христос, на Своя Единороден Син, а също и на всички ония, които, родени посредством Иисуса Христа, стават Негови чеда.

Защо наричаме Бога Творец?

Защото Той е сътворил всичко видимо и невидимо със Своята сила и премъдрост, и нищо не е съществувало, нито съществува без Него. Той е Творец и Вседържател.

Какво се подразбира под думата „небе“?

Ангелите, които са невидими духове и са безброй.

Сходни ли са ангелите с човеците?

Да. Както човеците, така и ангелите са личности с разум, чувства, сила и лични имена. Подобно на хората те намират своето блаженство чрез Бога.

По какво ангелите се различават от човеците?

Ангелите са безтелесни и безсмъртни.

Кои са ангелите- пазители?

Това са онези ангели, които са длъжни да пазят и защитават определени хора. Самият Христос го е потвърдил с думите: „Гледайте да не презрете едного от тия малките, защото, казвам ви, техните Ангели на небесата винаги гледат лицето на Моя Отец Небесен”(Мат.18:10)

Дали всички ангели са еднакви?

Всички ангели са еднакви по природа, но се различават по слава, сила и дейност. Съществуват девет ангелски чина: Престоли, Херувими и Серафими, Господства, Сили, Власти, Начала, Архангели и Ангели.

Дали ангелите в Библията се наричат и с други имена?

Да, много често се наричат „Небесно войнство”, „Войнство Господне”.

Защо ангелите се наричат с тези двойни имена?

Защото те са Божествените сили, борещи се срещу злите духове, които се противят на Бога и нападат хората.

Какво са злите духове?

Това са някогашни ангели, които са отпаднали от Бога и са се превърнали в неприятели и на Бога, и на хората.

Как се наричат още злите духове?

Дяволи.

Какво означава това име?

Клеветник или лъжец, тъй като дяволите непрекъснато клеветят и лъжат против Бога и хората.

Към какви зли дела дяволите подвеждат непрекъснато хората?

Към всички грешни копнежи и зли дела, които се противопоставят на Божия закон и преди всичко към омразата, лъжата и насилието. Както Господ Иисус рекъл на своите гонители- евреите: „Ваш баща е дяволът; и вие искате да изпълнявате похотите на баща си. Той си беше открай човекоубиец и не устоя в истината, понеже в него няма истина. Кога говори лъжа, своето говори, защото е лъжец и баща на лъжата” (Йоан 8:44)

Как може да узнаем, че отделни човеци са обсебени от дявола?

По тяхната омраза към Бога и хората, както и по измамите и насилието.

От кои имена дяволът се плаши най-много?

От името на нашия Господ Исус Христос.

Кое име мразят най-много безбожниците?

Името на нашия Господ Исус Христос.

ВТОРИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Кой е вторият член на Символа на вярата?

„И в един Господ Исус Христос, Сина Божий, Единородния, Който е роден от Отца преди всички векове: Светлина от Светлина, Бог истински от Бога истински, роден, несътворен, единосъщен с Отца и чрез когото всичко е станало.“

Какво означава името Исус Христос?

Исус означава Спасител, тъй като дошъл да спаси хората от сатаната, греха и смъртта. Христос означава Помазаник (Цар, Свещеник, Пророк).

Как Исус Христос е Син Божий?

Той е Единородният Син на Бога Отца, Който е роден, но не е сътворен.

Има ли голяма разлика между „роден“ и „сътворен“?

Да, разликата е много голяма. Както човек ражда детето си, което е еднакво по същество с него, но създава и други творения, които не са еднакви по същество с него, така и Бог от вечност ражда Своя Син от Своето собствено Същество, но е сътворил и безброй творения и същества, които не са еднакви по същество с Него.

Защо е наречен „Светлина от Светлина“?

Тъй като Неговият Отец е вечната Светлина на мъдростта и любовта, и е логично, че Синът на такъв Отец е Светлина от Светлината.

Защо Той се нарича „Бог истински от Бога истински“?

Поради същата причина. Така е дори и в природата на този свят. Например, който е роден от човек, можем да го наречем „истински човек от истинския човек”, защото като син винаги и навсякъде е същото творение като своите родители.

Така и нашият Господ Иисус Христос, понеже е Син Божий, наистина е истински Бог от истинския Бог, както е казал: „Аз и Отец едно сме” (Йоан. 10:30)

Защо казваме: „Чрез когото всичко е станало”

Защото Бог чрез Сина е сътворил всички неща, които виждаме на небето и на земята. Както се потвърждава в Библията: „Всичко чрез него стана, и без Него не стана нито едно от онова, което е станало”.(Йоан: 1:3).

ТРЕТИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Кой е третият член на Символа на вярата?

„Който заради нас, човеците, и заради нашето спасение слезе от небесата и се въплъти от Светия Дух и Дева Мария, и стана Човек”.

Защо Син Божий, Иисус Христос, слезе от небесата, т.е. от Своята вечна слава и блаженство, в този свят на страдания?

Заради човеците и тяхното спасение.

Коя е причината Той да слезе от небесата? Какво Го е подтикнало?

Неговото милосърдие и безгранична любов към човеците.

Дали Той е дошъл заради всички хора?

Да, Той е дошъл да предложи спасение на всички човеци. Но са се спасили само онези, които Му повярвали и които на Неговата любов отговорили със своята любов.

Какво означава: „Въплъти се от Светия Дух и Дева Мария”?

Въплътен означава облечен в плът. Пресвета Дева Мария Го заченала непорочно, свръхестествено със силата на Светия Дух.

Как било възможно Света Дева да роди Сина безбрачно?

За Всемогъщия Бог всичко е възможно. Със своята сила Той сътворил в началото мъжа и жената- Адам и Ева. Също със Своята сила Той направил така, че Дева Мария да зачене Иисус Христос, истинския Човек и истинския Бог.

По какво Иисус Христос прилича на останалите хора?

Той имал човешко тяло и човешка душа като всеки човек, с изключение на греха. Той бил съвършен Човек, без грях и порок.

По какво се различава Иисус Христос от всички останали хора по света?

Със съединяване на двете природи, на Божествената и човешката, в една Личност. Човеците са човеци, а Той е Богочовек.

Защо наричаме Дева Мария Майка Божия, Богородица?

Защото двете природи на нашия Спасител, Божествената и човешката са били съединени при зачеването. Така Богът и Човекът са родени едновременно от нея в една Личност.

Защо наричаме Богородица Приснодева Мария?

Защото тя била Дева преди раждането, по време на раждането, а също така и след раждането на Иисус Христос. Тя останала завинаги Дева.

Дали Православната църква почита Богородица като Светица?

Да, Църквата я почита повече от всички останали светии, дори повече и от ангелите, тъй като тя била избрана от Бога за средство на човешкото спасение, понеже родила Спасителя на света.

Защо наричаме Иисус Христос Спасител?

Защото е слязъл от небесата, за да спаси човеците от сатаната, греха и смъртта. Понеже дяволът е президвикал греха, а от греха е дошла смъртта.

Кога бил извършен първият грях?

В Рая, когато Адам и Ева застанали против Бога и се покорили на Дявола.

Каква връзка имат останалите хора с Адамовия грях?

Те всички са наследили този грях от своите първи предци. Също както наследяваме някои болести от своите родители, така сме наследили греха от прародителите на човешкия род.

Дали това бил единственият грях, заради който Христос дошъл да спаси хората?

Не. Към този първи грях били прибавени безброй други грехове, тъй че в дългата им поредица хората напълно попаднали под властта на сатаната.

Защо Бог не въздигнал някой велик човек- гений- да свърши Христовото дело и така да пощади Своя вечен Син?

Защото всички люде били грешни и смъртни, дори и най- великите и най- добрите. Целият свят лежал в грехове. Сатаната и смъртта господствали по света, докато единственият всемогъщ Спасител не слязъл от небето по- силен от дявола, бегрешен, безсмъртен, Който донесъл на човешкия род освобождение и спасение.

ЧЕТВЪРТИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Кой е четвъртият член на Символа на вярата?

„И бе разпнат за нас при Понтий Пилат, и страда, и бе погребан.”

Кои били обвинителите на Иисус Христос?

Еврейските свещеници и фарисеите, които завидели на Иисус Христос, защото вършил големи чудеса, които те не могли да правят, и защото народът стоял повече зад Него, отколкото зад тях.

Кой бил съдията, който осъдил Иисуса на смърт?

Пилат Понтийски, римският наместник в Палестина, който бил представител на римския император.

Защо е споменато специално името на Пилат Понтийски?

Защото така исторически се потвърждава смъртта на Иисус Христос, също както е в евангелския разказ за Неговото рождение, където е споменат император Август.

За кой грях или престъпление Пилат осъдил Иисус на смърт?

За нито един. Лично Пилат твърдял пред еврейските свещеници и народа: „Аз не намирам никаква вина у Тогова Човека”(Лук. 23:4) и повторил: „Аз не намирам никаква вина у него”(Йоан 18: 38), както и трети път им рекъл: „Но нито Ирод намери, понеже го пратих и при него; и ето, нищо достойно за смърт Той не е извършил”(Лук. 23:15). Обаче, уплашен от евреите, той Го предал да бъде разпнат.

Как Божията правда позволила Иисус да умре такава жестока смърт, бидейки напълно невинен?

Той не умрял заради Своя грях, а заради нашите грехове. Вечната Божия правда е търсила една такава невинна и неоченима Жертва за Адамовия грях и нашите грехове.

Съществувала ли е причина за такава огромна Жертва?

Да. С тази Жертва Бог показал Своята необятна любов към хората. „В това се състои любовта, че не ние възлюбихме Бога, а Той ни възлюби и проводи Сина Си да стане умилостивение за нашите грехове”(1Йоан. 4:10)

Защо наричаме Иисуса Христа Изкупител?

Защото ни е изкупил от греха и смъртта със Своите страдания и кръстна смърт.

Бидейки безсмъртен Бог, как е могъл да умре?

Той не е умрял като Бог, а като Човек. Неговото Божество и Неговата душа никога не са вкусили смърт.

В какво се състои неповторимото величие на Христовата Жертва?

Първо, в Неговата съвършена невинност. Второ, в Неговата безгранична любов към човеците и Неговата послушност към Отца. Трето, в Неговата добра воля да умре за грешниците, за да ги спаси.

ПЕТИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Кой е петият член на Символа на вярата?

„И възкръсна в третия ден, според Писанията”

Кое събитие е най- голямата Христова победа?

Неговото възкресение от мъртвите.

Кое преди всичко е потвърдило Неговата всемогъща Божественост?

Отново Неговото възкресение.

Кое събитие потвърдило Христова победа над сатаната?

Неговото слизане в ада.

Какво е ад?

Царство на тъмнината на долния свят, където дяволът държи под своя власт смъртта. Христос могъл „чрез смъртта да поразии оногова, у когото е властта на смъртта, сиреч дявола”(Евр. 2:14)

Какво правил Христос в ада?

Със Своето слизане в ада Той накарал дявола да затрепери и да побегне от Неговото Лице. Милиарди човешки души, които се мъчели там, се зарадвали на Христовото слизане.

Какво направил Христос за тези човешки души?

Той им проповядвал Своето Евангелие- радостната вест и потвърдил Своята победа над дявола и над смъртта. И понеже мнозина Го приели, били спасени.

Кога станало Христовото възкресение?

На третия ден след Неговата смърт, така както Той много пъти предсказвал на учениците Си. Той умрял в петък и възкръснал в неделя.

Кои били първите свидетели на Христовото възкресение?

Стражарите, на които било заповядано от евреите да пазят Неговия гроб.

Кого те известили за Христовото възкресение?

Еврейските първосвещеници и старейшини.

Как старейшините и първосвещениците реагирали на тази вест?

Те се уплашили и смутили, подкупили стражарите с достатъчно пари и им заповядали да си отидат и да разпространят измислицата: „учениците Му дойдоха нощем и Го откраднаха, когато ние спяхме”(Мат.28:13)

Кой от Христовите последователи пръв узнал за Неговото възкресение?

На Неговия гроб ангели рекли на галилейските жени: „Защо търсите Живия между мъртвите? Няма Го тука, но възкръсна”(Лук. 24: 5-6).

Дали Христос доказал несъмнено Своето възкресение от мъртвите и на кого?

Да, доказал го е. Той се явил жив на Своите ученици и последователи не само веднъж, а много пъти през 40-те дни след възкресението Си, както е описано в Евангелията, Деянията на светите апостоли, Посланията на апостолите и в Откровението на св. Йоан Богослов.

Какво извършил Христос през 40-те дни между Своето възкресение и Своето възнесение на небето?

През това време Той поучавал Своите ученици в най-дълбоките тайни на Царството Божие (Деян. 1:3)

Защо е казано, че Христос е възкръснал в третия ден „според Писанията”?

Защото за Неговото възкресение било предсказано в Стария Завет (Пс. 16:9-10); Ис. 52). Самият Христос се сравнил с пророка Йона, говорейки: „Защото както Иона беше в утробата китова три дни и три нощи, тъй и Син Човеческий ще бъде в сърцето на земята три дни и три нощи”(Мат.12:40).

Отново след Своето възкресение Той рекъл на апостолите: „Тъй е писано, и тъй трябваше Христос да пострада и да възкръсне от мъртвите на третия ден ”(Лук. 24:46)

ШЕСТИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Каква гласи шестият член на Символа на вярата?

„И възлезе на небесата, и седи отдясно на Отца”

Кога Господ се възнесе на небесата?

Четиредесет дни след Своето възкресение.

Как наричаме този ден?

Денят на Възнесението.

От кое място Господ Иисус се възнесъл на небесата?

От Елеонската планина.

Кои са били очевидците на Неговото възнесение?

Всички Негови верни ученици.

Защо Господ се възнесъл на небесата?

След като приключил Своето служение сред човеците, Той отишъл в Своето вечно обиталище.

Дали Той се възнесъл на небесата със Своето истинско човешко тяло?

Да, със Своето истинско човешко тяло, което е възкръснало от мъртвите.

Поради каква причина Иисус се възнесъл видимо пред очите на много свидетели?

За да убеди всички, които са повярвали в Него, че и те така ще се възнесат на небето след всеобщото възкресение на мъртвите.

Какво означават думите: „Седи отдясно на Отца”?

Иисус Христос има с Отца еднакво величество, слава и власт. Преди Своето възнесение Той го потвърдил пред Своите ученици, говорейки: „Даде Ми се всяка власт на небето и на земята”(Мат.28:18).

СЕДМИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Кой е седмият член на символа на вярата?

„И пак ще дойде със слава да съди живи и мъртви, и царството Му не ще има край.”

За какво ни учи седмият член на Символа на вярата?

За второто идване на Христос, за Неговия съд над живи и мъртви и за окончателното идване на Неговото вечно Небесно царство.

Дали второто идване на Христос ще се различава от първото?

Ще се различава и ще бъде съвсем друго. Неговото първо идване и било с голямо смирение, с цел Той да послужи на човеците и да се пожертва за тях. Неговото второ пришествие ще бъде с величие и слава, за да съди човеците-живите и мъртвите.

Как Той представил второто пришествие?

Той рекъл: „А кога дойде Син Човеческий в славата Си, и всички свети Ангели с Него, тогава ще седне на престола на славата Си, и ще се съберат пред Него всички народи; и ще отдели едни от други, както постир отлъчва овци от кози”(Мат. 25:31-32). След това Той ще съди праведните и грешните според делата им.

Съществува ли описание на Неговото идване?

Има направени няколко такива. Например св. ап. Павел, утешавайки тези, които тъгуват за своите починали близки, рекъл: „Защото Сам Господ с повеление, при глас на Архангел и при тръба Божия, ще слезе от небето, и мъртвите в Христа ще възкръснат първом”(1Сол. 4:16).

Има ли още някое свидетелство от небето за Неговото второ идване?

Има. При Неговото възнесение се появили два ангела, които рекли на апостолите: „Какво стоите и гледате към небето? Този Иисус, Който се възнесе от вас на небето, ще дойде по същия начин, както Го видяхте да отива на небето”(Деян.1:11).

Какво още ни е открито за Страшния съд?

Христос казал, че когато дойде отново със сила и слава, „тогава ще въздаде всекиму според делата му”(Мат. 16:27).

Какво ще каже тогава Той на вярващите и добрите?

„Дойдете вие, благословените на Отца Ми, наследете царството, пригответо вам от създание мира”(Мат. 25:34).

Какво ще каже на неверниците и злите?

„Идете от Мене, проклетите, в огън вечний, пригответен за дявола и неговите ангели”(Мат. 25:41).

И какво ще стане накрая?

Блажените ще отидат във вечния блажен живот, а злите- във вечния огън.

Какво ще бъде второто пришествие на Господа?

Внезапно. „Както светкавицата излиза от изток и се вижда дори до запад, тъй ще бъде пришествието на Сина Човечески”(Мат. 24:27), рекъл Той.

Кога ще бъде Неговото второ идване, денят на Страшния съд и свършека на света?

На нас не е открито времето на тези смайващи събития. Само че нашият Господ ни предупреждава да бъдем готови винаги да го посрещнем. „Затова бъдете и вие готови- е казал Той, - понеже, в който час не мислите, ще дойде Син Човеческий”(Мат. 24:44).

Как да се подготвим за този страшен ден?

С правилни размисления, правилни чувства и праведни дела според Неговото учение, според съветите на Църквата и примера на Неговите светии.

Дали Христос е споменал някои белези за свършека на света?

Да. Той е споменал за войни, революции, земетресения, въстания, глад, мор, нещастия, лъжеучители, предателства, голяма омраза и слаба любов, ужасни зрелища, чудни знамения на небето, вражда между народите и недоумения, и т.н. (виж Мат. Гл. 24; Лук; гл. 21)

Дали Христос ще възтържествува над всичко това?

Съвсем сигурно е. Във всички тези трудности нашият Господ Спасител ще опази безброй души, както е предвидено в началото на всемирната драма. Нито един от тези, които вярват в Него и призовават Неговото име, няма да погине.

ОСМИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Кой е осмият член на Символа на вярата?

„И в Светия Дух, Господа, Животворящия, Който от Отца изхожда, Комуто се покланяме и Го славим наравно с Отца и Сина, и Който е говорил чрез пророците.”

Защо Светият Дух се нарича Господ?

Той се нарича така със същото право, както Господ се наричат Отец и Син.

Дали Светият Дух е Бог?

Да, наистина. Той е Истински Бог от Истинския Бог, но не се ражда от Отца както Синът, а изхожда от Отца.

Как можем да кажем тогава, че вярваме в един Бог?

Ние наистина вярваме в Един Бог, за когото Христос ни е открил ни е открил най-голямата тайна: тайната за абсолютната хармония на трите Божествени Лица на Едното и Също Божествено Същество. Затова говорим за Троичен Бог или за Троица и Единство- за Един Бог.

Дали Бог открил Себе Си в Стария Завет като Света Троица?

Не съвсем ясно. Пророк Исаия в свое видение чул серафимите, които пеели на Бога, седнал на висок престол: „Свет, свет, свет е Господ Саваот! Цяла земя е пълна с Неговата слава!” (Ис. 6:3). Три пъти повторена думата „свет” отговаря на трите Лица на Бога (виж също Бит. 1:26).

Защо Бог не открил Себе Си в Стария Завет като Света Троица?

Както човек не открива вътрешните си тайни на слугите и чуждите, но само на своите деца, така Бог не открил тайната за Своето Същество на „чуждите люде”,

които били слуги и роби на Закона. Той запазил това откритие за Своите възлюбени чеда в Новия Завет.

Доколко е открита тайната на Светата Троица в Новия Завет?

Само толкова, колкото човек може да понесе, докато е в тялото. Архангел Гавриил съобщил на Пресветата Дева: „Дух Светий ще слезе върху ти, и силата на Всевишния ще те осени; затова и Светото, което ще се роди от тебе, ще се нарече Син Божий”(Лук. 1:35). Така тук се споменава цялата Троица: (Светият) Дух, (Светият) Отец и (Светият) Син.

Има ли някой друг пример?

Има. Докато Исус се кръщавал в река Йордан, „отвори се небето, и Дух Светий слезе върху Него в телесен вид, като гълъб, и чу се глас от небето, който казваше: Ти си Моят Син възлюбен; в Тебе е Моето благоволение!” (Лук. 3:21-22).

Има ли още примери?

Св. евангелист Йоан ясно казва: „Защото Трима са, Които свидетелстват на небето: Отец, Слово и Светий Дух; и Тия тримата са Едно”(1 Йоан. 5:7). С думата „Слово” ап. Йоан визира Сина, както се вижда от неговото Евангелие (Йоан. 1:14).

Има ли други примери?

Господ Исус наредил на своите ученици: „И тъй, идете, научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светаго Духа” (Мат. 28:19).

Защо Светият Дух се нарича „Животворящ”?

Защото няма истински живот без Светия Дух както на небето, така и на земята.

Защо само Православната Църква учи, че Светият Дух „изхожда от Отца” а не и от Сина, както казват неправославните?

Защото Православната Църква логично разсъждава, че Бог знае за Себе Си повече, отколкото човеците знаят за Него. И нашият Господ и Бог Исус Христос, Вестителят на всички Божествени тайни, открил на Своите ученици за Светия Дух, че Той само изхожда от Отца, говорейки: „Духът на истината, Който изхожда от Отца. Той ще свидетелства за Мене.”(Йоан.15-26).

Защо е казано, че Светият Дух говорил чрез пророците?

Защото е факт. Св. Петър пише: „Никое пророчество на Писанието не е собствено (на пророка) тълкувание на Божията воля. Защото никога по човешка воля не е изречено пророчество, но от Дух Светий просветявани са говорили светите Божии човеци.”(2Петр.1:20-21)

Не са ли и апостолите вдъхновени и ръководени от Светия Дух?

Разбира се. Обаче това не е споменато в Символа на вярата, тъй като този факт никога не е отричан. Посочени са само пророците, тъй като по това време еретиците са отричали факта, че Старият Завет е писан по вдъхновение от Светия Дух.

Дали някога се е появявал Светият Дух с някакъв видим облик?

Той се появил във вид на гълъб при Христовото кръщение. Явил се също като „разделени огнени езици” и слязъл върху апостолите в деня Петдесетница-петдесетия ден след Христовото възкресение.

Дали всеки християнин може да носи в себе си частица от Светия дух?

Да, според укорните Христови думи: „И тъй, ако вие, бидейки лукави, умеете да давате добри даяния на чедата си, колко повече Отец Небесний ще даде Дух Светий на ония, които Му искат?”(Лук. 11:13). Св. ап. Павел написал: „Не знаете ли, че вие сте храм Божий, и Духът Божий живее във вас?”(1. Кор. 3:16)

Какви дарове получаваме с приемането на Светия Дух?

Всички възможни добри дарове: мъдрост, разбиране, разсъдливост, знание, страх Божий, храброст, скромност, чистота, святост и други.

Как да се удостоим със Светия Дух и Неговите дарове?

Чрез строг контрол на своето сърце и език; чрез молитви и любов и чрез светите Тайнства.

ДЕВЕТИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Кой е деветият член на Символа на вярата?

„В една Света, Вселенска (Съборна) и Апостолска Църква.”

Какво означава Църква?

Църквата е самостоятелна общност в човешката история. Защото тя е Божието семейство, създадено чрез словото и кръвта на Исуса Христа, ръководено и вдъхновено от Светия Божий Дух.

Какво е рекъл Христос за Църквата?

Той е казал: „Ще съградя църквата Си, и портите адови няма да ѝ надделеят” (Мат. 16:18).

Кой е глава на Църквата?

Вечноживият Христос, Който е казал: „Ето, Аз съм с вас през всички дни до свършека на света. Амин”(Мат. 28:20) И св.ап. Павел говори за това, как Небесният Отец прославил Своя Син Исус Христос „и Го постави над всичко Глава на църквата, която е Негово Тяло”(Еф. 1:22-23)

Каква е връзката между Христос и членовете на Неговата Църква?

Това е представено ясно от св. ап. Павел с думите: „Вие сте тяло Христово, а поотделно- членове”(1 Кор. 12:27).

Кои са членове на Църквата?

Всички онези мъже и жени, обединени от общата вяра и надежда, свързани с Божия закон на любовта, осветени от светите Тайнства и ръководени от законни епископи и свещеници.

По какво Църквата се различава от всички останали световни общности и организации?

По отношение на членството в тях. Членове на Църквата са и починалите, което не е характерно за нито една световна общност.

По какъв начин?

Когато членове на Църквата умрат на земята, те се отделят от своето тяло, но не и от Църквата. Техните души отиват в Небесната Църква. Поради това съществуват две крила на Църквата: видимо и невидимо крило.

Кои са членове на видимата Църква?

Всички онези християни, които живеят във видими форми и се борят за християнско съвършенство.

Кои са членове на невидимата Църква?

Всички онези християни, които са умрели с вяра в Христа през последните двадесет века, включително и старозаветните праведници, които Господ спасил при Своето слизане в ада.

Дали наши умрели родители, братя, сестри, деца, роднини и приятели принадлежат към невидимата църква?

Вероятно, но при условие, че са живели и умрели като християни.

Коя Църква е по-многочислена, видимата или невидимата?

Невидимата е по-многобройна и тя непрекъснато се увеличава.

Съществуват ли връзка между видимата и невидимата Църква?

Съществува. Това ние наричаме общение на верните.

В какво се изразява общението на верните?

В молитви и милосърдни дела на живите членове в памет на починалите, от една страна, и в молитви и застъпничество на умрелите за живите, от друга.

Кои са основните характеристики на Христовата Църква?

Христовата Църква е една, Света, Вселенска (Съборна) и Апостолска.

Защо за Църквата казваме, че е една?

Защото тя е едно духовно Тяло с един Глава- Иисус Христос, и с един Дух Светий, който живее в нея. Св. ап. Павел говори за седмкратно единство на Църквата: „Едно тяло сте и един дух, както сте и призвани към една надежда на вашето звание; един е Господ, една е вярата, едно е кръщението, един е Бог и Отец на всички”(Еф. 4:4-6).

Какво се разбира под независимост на отделните църкви под крилото на Източноправославната църква?

Те са независими в употребата на езика на своя народ и в някои външни отличия, не нарушаващи Каноническите правила. Иначе те са взаимно свързани, като членове на една и съща Христова Църква, като клони на едно дърво, което се храни от корен.

Кои са независимите Източноправославни църкви днес?

Цариградската църква, Йерусалимска, Александрийска, Антиохийска, Гръцка, Кипърска, Синайска, Сръбска, Българска, Руска, Румънска, Грузинска, Албанска, Полска и Чехословашка.

Дали те са равни помежду си?

Те са равноправни и поради това се наричат църкви-сестри. Руската и Балканските църкви наричат също Цариградска църква Църква-Майка, тъй като са приели християнството от Цариград.

Коя е върховната власт в Източноправославната Църква?

Вселенският събор, състоящ се от представители на всички независими поместни църкви.

Кой стои начело на поместните църкви?

Патриархът, митрополитът или архиепископа, заедно със събора на епископите.

Може ли човек да се спаси извън Църквата?

Не може, тъй като Църквата е съкровищницата на Божията благодат, без която никой не може да се спаси, както отсечената ръка от тялото.

Защо Църквата се нарича Свята?

Защото тя е осветена със светостта на нейния Основател Иисус Христос, с Неговите свети слова, дела, Жертва и защото нейната цел е да освети човеците. И накрая тя е дала и непрекъснато дава голям брой светци и много мъченици.

Какво е казано в Свещеното Писание за светостта на Църквата?

Ето един пример: „Христос обикна църквата и предаде Себе Си за нея, за да я освети, като я очисти с водната баня чрез словото; за да я представи на Себе Си славна църква, която няма петно, или порок; или нещо подобно, но да бъде света и непорочна”(Еф. 5:25-27).

Дали грешниците, които се намират в Църквата, я омърсяват със своите грехове?

Грешниците омърсяват себе си, а не Църквата като цялост, както димът от комините не може да замърси цялата атмосфера на земята.

Дали Църквата помага на грешниците да се поправят?

Да, твърде много. Това е много важна задача на Църквата- да очисти грешниците от техните грехове и да ги направи свети членове на свялото Божие семейство.

Какво прави Църквата с грешниците, които упорито отказват да се покаят?

Тя ги отсича от тялото си като нечисти крайници според Христовите слова: „но, ако и църквата не послуша, нека ти бъде като езичник и митар”(Мат. 18:17)

Защо Църквата е Вселенска (Съборна)?

Защото не е ограничена нито от пространството, нито от времето, нито от расата, нито от езика. Тя се обръща към цялото човечество. Възкръсналият Господ напътствал Своите апостоли: „И тъй, идете, научете всички народи”(Мат. 28:19)

Има ли друга причина, поради която Църквата се нарича Вселенска?

Тя е Вселенска и поради това че включва в себе си всички истини и всички средства, които са необходими за спасяването на целия човешки род.

Защо Църквата се нарича Апостолска?

Защото духът, учението и делата на Христовите апостоли са съхранени изцяло в Църквата.

Дали Църквата трябва да се подчинява на апостолите във всичко?

Да, във всичко.

Защо?

Защото Христос е избрал Своите апостоли, като им е дал власт да говорят и работят от Негово име. Той рекъл: „И вие ще свидетелствате, понеже отначало сте с Мене”(Йоан. 15:27).

Дали трябва да слушаме апостолите, както слушаме Христа?

Трябва, тъй като Той е рекъл на апостолите: „Който приема вас, Мене приема”(Мат. 10:40). Нещо повече, Той осъдил градовете, които не приели апостолите, със страшните думи: „Истина ви казвам: по-леко ще бъде на земята Содомска и Гоморска в съдния ден, отколкото на оня град”(Мат. 10:15).

Каква особена власт Господ дал на своите апостоли?

Да свързват и развързват: „Каквото свържете на земята, ще бъде свързано на небето; и каквото развържете на земята, ще бъде развързано на небето”(Мат.18:18), и във връзка с това: „На които простите греховете, тям ще се простят; на които задържите, ще се задържат”(Йоан. 20:23).

Какво е апостолско приемство?

Законната йерархия, тоест непрекъснатата верига от пренасяне на благодатта и властта в Църквата от апостолите на епископите и от епископите на ръкоположените свещеници и дякони.

Дали нашата стара Източноправославна църква правилно е съхранила апостолското приемство?

Да.

Не е ли щастие и чест, че сме родени и отгледани в тази Църква?

Наистина е. Би трябвало да бъдем благодарни на Бога и на своите родители за това.

ДЕСЕТИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Кой е десетият член на Символа на вярата?

„Изповядвам едно Кръщение за опрощаване на греховете ”

Какво е Кръщение?

То е началното свещено чинопоследование или свещена служба, чрез която ставаме законни членове на Църквата.

Колко са светите Тайнства в св. Православна Църква?

Има седем свети Тайнства: Кръщение, Миропомазване, Евхаристия (Причащение), Покаяние (Изповед), Свещенство, Брак и Елеосвещение (Маслосвет).

Защо само светото тайнство Кръщение е споменато в Символа на вярата?

Най-напред затова, че чрез светото тайнство Кръщение приемаме като новородени Божии чеда благодатта да бъдем християни. След това ни е позволено да пристъпим към другите свети Тайнства за нашето духовно израстване.

Има ли и друга причина?

Причината е и това, че по онова време, когато Символът на вярата бил формулиран, възникнали спорове между православните отци на Църквата и някои еретици относно светото тайнство Кръщение. За другите свети Тайнства нямало спорове.

Защо казваме „едно” Кръщение?

Защото светото тайнство Кръщение се прави само веднъж в живота и никога не се повтаря. Както физически, така и духовно се раждаме веднъж. Кръщението е нашето духовно раждане.

ЕДИНАДЕСЕТИ ЧЛЕН НА СИМВОЛА НА ВЯРАТА

Кой е единадесетият член на Символа на вярата?

„Чакам възкресението на мъртвите”

Какво означава „Възкресение на мъртвите”?

Означава, че Бог със Своята сила ще направи безсмъртни не само нашите души, но и телата ни. Също и че всяка безсмъртна душа ще бъде облечена, според своите дела, в безсмъртно тяло.

Има ли разлика между телата?

Има. Съществува физическо и духовно тяло. (1 Кор.15:44)

Дали мъртвите ще възкръснат със същите тела, с които са били погребани?

Не, тъй като телата се разлагат. Те ще възкръснат с духовни тела, които не се разлагат.

Как Бог ще възкреси мъртвите?

Чрез Своето слово, по същия начин, както Той е сътворил света, също както е възкресил умрялата девойка, умрелия момък и Лазар. Същото ще се случи и при всеобщото възкресение: „мъртвите ще чуят гласа на Сина Божий и, като чуят, ще оживеят”(Йоан. 5:25).

Какво ще се случи с живите в момента на възкресението на мъртвите?

Техните тела ще се изменят мигновено в духовни тела, според делата и характера им.

Кога ще бъде всеобщото възкресение?

При края на света, когато Бог установи, че е изпълнен броят на спасените и избраните.

В какво състояние се намират душите на мъртвите до Възкресението?

Състояние, предхождащо вечното блаженство или вечните мъки, според техните дела, които са извършили, докато са били в тяло на земята.

Кой съд осъжда душата на временно блаженство, съответно- на временно мъчение?

Така нареченият Частен или Предварителен съд.

Кога се извършва Частният съд?

Веднага след смъртта на човека.

На кой съд се определя вечното блаженство или вечната мъка?

На последния всеобщ съд, който се нарича Страшен съд.

Кога ще се извърши Страшният съд?

В края на света, след възкресението на мъртвите.

Каква е разликата между Частния и Последния съд?

На Частния съд се съди само душата на човека, а на всеобщия последен съд ще бъдат съдени заедно душата и тялото.

Защо душите на праведниците не получават веднага след напускането си на този свят вечно блаженство в Небесното Царство?

Защото те очакват нас, останалите, за които винаги помнят и за които винаги горещо се застъпват.

Има ли и друга причина?

Има. Те чакат да бъдат съединени с възкръсналите си тела, както и Христос. Множеството човешки същества в Небесното Царство ще се различават от множеството ангели по това, че ще бъдат в духовни тела, докато ангелите са напълно безтелесни същества.

ДВАНАДЕСЕТИ ЧЛЕН НА ВЯРАТА

Кой е дванадесетият член на Символа на вярата?

„И живота в бъдещия век. Амин”

Какво означава живот в бъдещия век?

Това е животът, който ще дойде след нашата смърт и възкресение.

Какъв ще бъде живота на праведника в бъдещия век?

Животът ще бъде истински и пълноценен в присъствието на Бога и заедно с Него и с Божието небесно семейство; живот в кристална чистота и Божествена слава, във вечна светлина и радост.

Какво е рекъл Христос за живота на праведниците в бъдещия век?

Той е казал: „тогава праведниците ще блеснат като слънце в царството на Отца си”(Мат.13:43).

Дали праведниците ще имат еднаква слава и блаженство?

Въпреки че всички те ще се наслаждават на слава и блаженство, по думите на апостола (2 Кор. 2:4), те ще се различават, както се различава слънцето, луната и звездите едно от друго, защото е казано: „един е блясъкът на слънцето; друг е блясъкът на месечината, друг е пък на звездите; па и звезда от звезда се различава по блясък”(1 Кор. 15:41).

Защо Бог със Своето безкрайно милосърдие няма да спаси и закоравелите грешници, злосторници и атеисти?

Защото те не желаят да бъдат спасени. Те отхвърлят Божиата покана, презират Христовия Кръст, противят се на Божия закон, преследват Църквата и вярващите. С една дума, те са на страната на дявола срещу Бога и не се разкайват никога. Те „не са повярвали в истината, а са обикнали неправдата”(2 Сол. 2:12).

Може ли грешниците да се покаят след смъртта си?

Не могат. Само на този свят човеците могат да избират: или да бъдат доброволни служители на Христос, или на сатаната. След смъртта си всеки ще се присъедини към своя господар, който е избрал и следвал в живота си. Господ Иисус Христос ръкъл на своите служители: „дето съм Аз, там ще бъде и Моят служител”(Йоан. 12: 26).

Глава III

СЕДЕМТЕ СВЕТИ ТАЙНСТВА

Какво наричаме свето тайнство?

Светото тайнство е видимо свещенодействие, чрез което невидимата спасителна сила, която се нарича Божия благодат, принася чудотворни дарове на онези, които я приемат.

Какво означава Божия благодат?

Божията благодат са онези Божии дарове, които Бог Отец дава чрез Светия Дух и по заслуги на Сина Божий.

Какви са тези дарове?

Всички възможни добри дарове, които са нужни за нашето възраждане, освежение и спасение.

Дали се спасяваме само с Божиата благодат?

Да, ако чрез свободната си воля приемем Божиата благодат с вяра, която се изразява посредством добри дела.

Колко свети Тайнства има в Източноправославната Църква?

Те са седем: Кръщение, Миропомазване, Евхаристия (Причащение), Покаяние (Изповед), Свещенство, Брак и Елеосвещение (Маслосвет).

Кои от светите тайнства могат да се повторят и кои не може?

Не трябва да се повтарят Кръщението, Миропомазването и Свещенството. Останалите могат.

СВЕТО ТАЙНСТВО КРЪЩЕНИЕ

Какъв е смисълът на светото тайнство Кръщение?

Това е свето тайнство, където лицето, което се кръщава, се очиства от всички наследствени и лични грехове и като новородено Божие чедо се присъединява към Христовата Църква.

Кое действие е най-важно при тайнството Кръщение?

Това е трикратното потапяне във водата в името на Светата Троица- Отца и Сина и Светия Дух, със съответните молитви от свещеника.

По чие установление считаме Кръщението необходимо за всеки член на Църквата?

По Христовото установление. Първо, като следваме Неговия собствен пример. Второ, като се придържаме към Неговата заповед, която е дал на Своите ученици: „Идете, научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светаго Духа”(Мат.28:19). Трето, като слушаме Неговото строго предупреждение: „Ако някой се не роди от вода и Дух, не може да влезе в царството Божие”(Йоан. 3:5).

Какво значение има трикратното потапяне и изваждане от водата на лицето, което се кръщава?

Трикратното потапяне символизира това, че сме умрели за греховете, противни на Светата Троица, а трикратното изваждане от водата означава, че сме възродени за живот в Светата Троица.

Кои три неща свещеникът изисква от лицето, което кръщава?

Отричане от сатаната, покаяние и право изповядване на вярата (Символ на вярата).

Когато се кръщават деца, кой от тяхно име изговаря думите на отричането, покаянието и изповядването на вярата?

Кръстникът, който е гарант пред Бога.

Какво е задължението на кръстника?

Да учи детето, което е кръстено, или да помага за научаването му на всички християнски истини и на християнско възпитание.

Какво уважение се засвидетелства към кръстника?

Сред православните кръстникът се ползва с голямо уважение като духовен отец.

Защо е необходимо децата да се кръщават?

Първо, от опасение, ако детето почине некръстено, да не бъде изключено от християнското семейство и поради това да се появи на Страшния съд заедно с безбожниците. Второ, защото апостолите са кръщавали деца (Деян. 10:44), (1 Кор. 1:16). Трето, Господ Иисус много обичал децата. Той заповядал: „Оставете децата да дохождат при Мене и не им пречете, защото на такива е царството Божие”(Марк. 10:14).

Как се гледа на родителите, които безотговорно допускат децата им да починат некръстени?

Като на убийци на родните си деца.

Как трябва да се постъпва, ако няма свещеник, а детето е много болно?

При подобен неотложен случай Църквата разрешава всеки християнин или християнка да извърши Кръщението по съкратен чин, т.е. детето само да се потопи във водата и да се произнесат думите: „Кръщава се Божият раб (името) в името на Отца и Сина и Светаго Духа. Амин.” Ако детето остане живо, свещеник ще допълни Кръщението и ще извърши светото тайнство Миропомазване.

*Тук извършването на Кръщението при смъртна опасност само общо е упоменато. Необходимо е да се уточни следното. В случай на смъртна опасност (например на некръстен младенец) Кръщението се извършва възможно най-бързо. За целта има съкратено последование, според което за извършване на Кръщението се взема св. вода, а ако няма- тогава обикновена, ако няма и обикновена- тогава някаква течност близка до водата. Ако количеството вода е достатъчно, кръщението трябва да се извърши с три потапяния; ако не е

възможно да се направят потапяния, допустимо е да се кръсти с три обливания (колкото по-обилни, толкова по-добре), като при потапянията или обливанията се произнася кръщалната формула: „**Кръщава се Божият раб (или Божията рабиня) (името), в името на Отца, Амин.** (При което детето се потапя веднъж и се изважда от водата.)” **И Сина. Амин.** (Потапя се втори път и се изважда.) **И Светия Дух, Амин.**”(Потапя се трети път и се изважда.) (Виж Номоканон при Великия требник, правило 200.) Разбира се, ако обстоятелствата позволяват (т.е. почти винаги) пред Кръщението трябва да се прочетат началните молитви (свещеникът: „**Благословенно Царство...**” (ако не е свещеник: **Молитвами святых отец наших...**”), след това : **Трисвятое, „Пресвятая Троице”, „Отче наш”,** след което свещеникът чете молитва за освещаване на водата, влива в нея елей и т.н, после кръщава, миропомазва, обхожда купела с пеене на „**Елицы во Христа крестистесь**”(ако това не е възможно, „**Елицы**” просто се пее или се чете), след което следва „**Достойно есть, „Слава..., и ныне...**” и отпуст.

При това трябва добре да се знае, че Кръщението трябва да извърши непременно свещеник, а не кои да е, и само в случай, че няма съвсем никаква възможност да се повика свещеник, тогава може да го извърши дякон, ако пък няма дякон, то клирик, а ако и клирик няма, то мъж мирянин, и само ако отникъде не може да се намери мъж мирянин, тогава жена, като извършващият задължително трябва да е православен християнин. (Виж Требник на митр. Петър Могила, Киев, 1646, л. 8) При нарушаване на това правило, според каноните не се признава, че е извършено Кръщение. (Номоканон..., пр. 204.)

При опасност от смърт може да бъдат кръстени и възрастни по същия ред, но с две непременно условия: първо, кръщаваният да бъде първоначално в съзнание и второ, да изкаже твърдо желание да приеме Кръщение. Възрастен човек в безсъзнание категорично не бива да се кръщава. Болни, които не могат да отговарят за себе си, се кръщават, ако по тяхно желание други свидетелстват за тях (Картаг. Събор, пр. 54). (Б. Ред.)

СВЕТО ТАЙНСТВО МИРОПОМАЗВАНЕ

Какво означава светото тайнство Миропомазване?

Това е свето тайнство, чрез което кръстеното лице получава много дарове от Светия Дух, които му помагат да съхрани правата вяра и да живее свято.

Как се извършва това тайнство над кръстения?

Свещеникът помазва отделни части от тялото на кръстеното лице със свето миро, произнасяйки думите: „Печат на дара на Светия Дух. Амин.”

Откъде са взети тези думи?

От св. ап. Павел, който рекъл: „А Тоя, Който утвърждава нас с вас в Христа и ни помазва , е Бог; Той ни и запечата и даде залога на Духа в сърцата ни” (2 Кор. 1:21-22).

Защо първо се помазва челото?

За освещаване на ума и мислите за Бога и Неговия закон.

Защо се помазват гърдите?

За да се освети сърцето и да обича Бога.

Защо се помазват очите?

За да се осветят и да виждат Бога добре във всяко творение.

Защо се помазват ушите?

За да се осветят и да слушат Божиите слова?

Защо се помазват бузите?

За да се осветят и да изразяват радостта от направените добрини и срама от греховете.

Защо се помазва устата?

Да се освети, за да може да слави Господа Бога и винаги да говори истина и добро.

Защо се помазват ръцете?

За да се осветят и да правят винаги добри и благородни дела пред Бога.

Защо се помазват нозете?

За да се осветят и да ходят по правия християнски път, който води към Царството Божие.

Как бихме могли да наречем накратко описаното?

Чрез Миропомазването се освещава целият човек- и душата, и тялото, за да бъде свят, както Бог е свят.

Дали е редно да се извършва тайнството Миропомазване веднага след Кръщението?

Да, според Свещеното Писание и според Свещеното Предание е правилно. Тъй като Кръщението във вода означава очистване, а Миропомазването означава освещаване от Светия Дух. (Виж: 1 Йоан. 2:20-27; 2 Кор. 1:21-22, Деян. 7:14-16). Едното от другото тайнство не трябва да се отделят. (виж също Изх. 29:4-7).

Дали светото тайнство Миропомазване трябва да се извършва от свещеник?

Да, обаче не без участието на епископи. Те подготвят и освещават светото миро, без което свещеникът не може да извърши светото тайнство Миропомазване.

Дали в Стария Завет е имало помазване, което е било предобраз на светото тайнство Миропомазване?

Да. Царете са били миропомазвани (Пс. 20;50;90). Сега всички християни са миропомазани, тъй като Христос ни е поставил да бъдем „пред Бога и Своя Отец царе и свещеници” (Откр. 1:6).

СВЕТО ТАЙНСТВО ЕВХАРИСТИЯ (ПРИЧАЩЕНИЕ)

Какво е свето тайнство Евхаристия (Причащение)?

То е свето тайнство, при което вярващият християнин под вид на хляб и вино приема истинското Тяло и истинската Кръв на нашия Господ Исус Христос.

Кой е установил светото тайнство Евхаристия (Причащение)?

Нашият Господ Исус Христос пред Своите ученици на Тайната вечеря, в навечерието на Своето страдание и смърт.

Как той е установил това свето тайнство?

То е описано в светото Евангелие: „ И когато ядяха, Исус взе хляба и, като благослови, преломи го и, раздавайки на учениците, каза: вземете, яжте: това е Моето тяло. И когато взе чашата и благодари, даде им и рече: пийте от нея

всички; защото това е Моята кръв на Новия Завет, която за мнозина се пролива за опрощаване на греховете” (Мат. 26:26-28).

По време на кое богослужение в Църквата се подготвя и извършва светото тайнство Евхаристия (Причащение)?

По време на най-важното църковно богослужение, което се нарича света Литургия.

Защо светата Литургия е най-важното от всички църковни богослужения?

Защото тя представя цялата история на Христовия живот от Неговото рождение до Неговото възнесение на небето.

Кой е най-значимият момент по време на светата Литургия?

Освещаването на хляба и виното, което се прави от епископ или свещеник.

Защо това свето тайнство се извършва непрекъснато в Църквата?

Защото Христос е заповядал: „Това правете за Мой спомен”(Лук. 22:19).

Защо е необходимо да се причастяваме?

Защото от това зависи нашия вечен живот. Христос е рекъл: „Който яде Моята плът и пие Моята кръв, има живот вечен, и Аз ще го възкреса в последния ден” (Йоан. 6:54).

Какви са последиците от неприемането на Причастието?

В този случай сме в смъртна опасност, тъй като Господ е казал съвсем ясно: „Ако не ядете плътта на Сина Човечески и не пиете кръвта Му, не ще имате в себе си живот” (Йоан 6:53).

Как трябва да се подготвим за светото тайнство Причащение?

С пост и молитва, с изповядване на греховете си и прощаване на тези, които са съгрешили против нас.

Какво приемаме чрез светото тайнство Причащение?

Приемаме Самия жив Христос у себе си и така, съединени с Него, имаме вечен живот, според Неговите думи: „Който яде моята плът и пие Моята кръв, пребъдва в Мене, и Аз в него” (Йоан. 6:56). „Който Мене яде, ще живее чрез Мене” (Йоан. 6:57).

Може ли това да се обясни със сравнение?

Децата се хранят с мляко от своите майки, което в действителност е майчиното мляко и кръв, с която храна тялото расте. По подобен начин и ние в светото Причащение вземаме Тялото и Кръвта Христови и чрез тази Храна нашата душа расте и съзрява.

Какво може да се каже за храната на нашата душа?

Нашите тела са от земя, затова се хранят със земни храни, обаче душите ни са с небесна същност, затова трябва да се хранят с небесна храна. Христос е рекъл за Себе Си: „Този е хлябът слязъл от небето” (Йоан. 6:58).

Колко пъти трябва да се причастяваме?

Най-малко четири пъти годишно (по време на четирите пости). Препоръчително е обаче да се пристъпва към св. Причащение толкова по-често, колкото зависи от готовността на причастяващия се. Особено е важно да се причастяваме по време на болест.

Коя молитва трябва да изговаряме преди приемането на светото Причастие?

„Вярвам, Господи, и изповядвам, че Ти си наистина Христос, Синът на Живия Бог, Който дойде в света да спаси грешниците, от които пръв съм аз. Вярвам още, че това е самото Твое пречисто Тяло и това е самата Твоя драгоценна Кръв. И тъй, моля Ти се: помилвай ме и прости моите прегрешения- волни и неволни, извършени с думи или дело, съзнателно или несъзнателно, и ме удостой неосъдно да се причастя с пречистите Твои Тайни, за прошка на греховете и за вечен живот. Амин!”

СВЕТО ТАЙНСТВО ПОКАЯНИЕ

Какво е свето тайнство Покаяние?

Това е свето тайнство, чрез което се опрощават нашите грехове, ако са изповядани, и посредством което получаваме примирение с Бога.

Кои грехове се опрощават чрез светото тайнство Покаяние и кои не се опрощават?

Всички грехове, които са направени след Кръщението и които сме изповядали на свещеника и за които сме се покаяли. Все пак не може да бъде опростен наследствения грях само с покаяние, без да сме извършили Кръщение. Както и някои смъртни грехове не може да бъдат опростени „и ако някой каже дума против Сина Човечески, ще му се прости; но ако някой каже против Духа Светаго, няма да му се прости ни на този, ни на онзи свят”, според Христовите думи (Мат. 12:32).*

* Нека отбележим, че под „хула против Светия Дух” в православната традиция се има в предвид постоянното, неразкаяно и упорито противене на Божия закон. Този грях не може да бъде простен не за това, че е твърде голям, понеже всеки човешки грях, колкото и голям да е, е като капка в океана на Божието милосърдие и Бог е готов да прости всеки грях, дори най-тежкия, ако човек би поискал да се покае искрено, а за това, че самият човек, който хули Светия Дух по такъв начин, сам категорично показва, че не желае да получи прошка от Бога. И при положение, че не желае, няма как насила да бъде опростен. Частен случай на хула против Светия Дух е например отчаянието, стигнало до самоубийство: човекът самоволно отсича всички възможни начини да получи прошка от Бога и сам доброволно се хвърля в адските мъчения. Такъв човек не е възможно да получи прошка от Бога. *(Б.ред.)*

Какво е необходимо за това свето тайнство?

Изповядване греховете пред свещеник, след което свещеникът прочита молитва и в името на Светата Троица опрощава лицето, което се кае.

Откъде знаем, че са опростени греховете на лицето, което се кае?

Знаем от Священото Писание и Священото Предание. Христос опростил греховете на каещия се, а същото са правили и апостолите. От Священото Предание знаем много примери с грешници, които са се покаяли за греховете си, поправили са живота си и станали светии.

Кой е дал власт на епископите и свещениците да опрощават греховете?

Самият Господ Иисус Христос рекъл на Своите апостоли: „Приемете Духа Светаго. На които простите греховете, тям ще се простят; на които задържите, ще се задържат” (Йоан. 20:22-23).

Ако на някого, който е съгрешил, е простено от онзи, пред когото е съгрешил, трябва ли той да отиде пред свещеника на изповед?

Препоръчително е, тъй като всеки грях, който сме сторили на човешките, сторили сме го също и против Бога. Поради това е необходимо винаги да отиваме при Божия свещеник за изповед и опрощаване.

С какво духовно разположение трябва да отидем при свещеника за изповед?

С искрено покаяние и съкрушено сърце; също така и с чувство за прошка към всички, които са съгрешили против нас и с решимост да се покоряваме на свещеника, който извършва изповедта, каквато и епитимия да ни наложи.

Каква епитимия (църковно наказание) свещеникът може да ни наложи?

Различна епитимия според сериозността на нашите грехове: например да постим, да се молим, да дадем обещание на някого, когото сме оцетили, да вършим дела на милосърдие, или даже да не пристъпваме към светото тайнство Причащение за известно време.

Често ли трябва да пристъпваме към светото тайнство Покаяние?

Колкото по-често, толкова по-добре. Нужно е да се изповядаме преди пристъпването към светото тайнство Причащение. Особено важно е да го правим при боледуване, тъй като не знаем часа на своята смърт. Затова трябва да бъдем готови, напълно подготвени да се съединим с небесното Божие семейство като разкаяни, освободени от греха и благословени чеда Божии.

СВЕТО ТАЙНСТВО СВЕЩЕНСТВО

Какво е свето тайнство Свещенство?

Това е свето тайнство, при което Светият Дух чрез възлагане ръката на епископа дава благодатта и правото на онзи, който се ръкополага за епископ или свещеник, да извършва останалите свети Тайнства и да ръководи хората да живеят според вярата.

Колко степени има в това свето тайнство?

Три степени: епископ, свещеник и дякон.

Каква е разликата между тези три степени на свещенство?

Епископът може да извършва всичките седем Тайнства, свещеникът- всичките освен светото тайнство Свещенство, дяконът помага на епископа и свещеника, обаче сам не може да извърши нито едно от светите Тайнства.

Кои са по-ниските чинове в Православната църква?

Четци, иподякони и дякониси.

Кой ръкополага епископа?

Двама или повече епископи.

Кой ръкополага свещеника?

Епископът.

Чи наследници са епископите?

Епископите са наследници на апостолите.

Кой е установил йерархията в Църквата?

Самият Господ Иисус Христос като пръв Първосвещеник (Евр. 5:4-6). Той, като Източник на всяка власт и права в Своята Църква, дал на апостолите властта да учат, изцеляват и да опрощават грехове.

Какво представлява йерархията?

Най-напред е Христос като вечен Първосвещеник и Глава на Църквата, след Него са апостолите, след апостолите са епископите, а след епископите- свещениците и дяконите.

Защо е необходимо да се полага ръка при това свето тайнство?

Това са правила най-напред апостолите (1 Тим. 4:14; 5:22). Полагане на ръка при това свето тайнство предава на лицето, което се ръкополага, духовната сила и така се постига законна връзка на църковната власт със свещенослужението.

Може ли да съществува църковна общност, която да не признава епископа и да не се подчинява на него?

Не може да съществува подобна, тъй като веднага след възникването си такава църковна общност ще се отдели от тялото на Вселенската Православна Църква и ще лиши себе си от Божията благодат.

Защо наричаме свещеника „отец“?

Защото с посредничеството на свещеника при светото тайнство Кръщение ставаме като новородени Божии чеда; пак с негова помощ при светото тайнство Причащение получаваме небесната Храна (Христовото Тяло и Кръв); посредством него при светото тайнство Покаяние- опрощение на греховете си, а при останалите свети Тайнства- съответните дарове на Светия Дух. Освен това свещениците непрестанно се молят за нас, поучават ни, съветват ни, подканят ни и ни ръководят. Следователно те наистина са нашите духовни отци. Разбира се, те трябва да бъдат достойни за това име и за това велико служение.

СВЕТО ТАЙНСТВО БРАК

Какво е светото тайнство Брак?

Светото тайнство Брак или Венчание е свето тайнство, чрез което Светия Дух съединява в едно същество християнина и християнката, които пред свещеника непоколебимо заявяват, че през целия си живот ще се обичат, ще бъдат верни един на друг, и след това те приемат благословието за раждане и възпитание на своите деца.

Как Бог е благословил първата брачна двойка?

Господ Бог е благословил в Рая нашите прародители Адам и Ева, като им рекъл: „Плодете се и множете се, пълнете земята” (Бит. 1:28).

Какво е единението на мъжа и жената в Брака?

Това е най-близкото от всички човешки отношения, тъй като е казано: „Затова ще остави човек баща си и майка си и ще се прилепи към жена си; и ще бъдат двамата една плът” (Бит. 2:24).

Дали Господ Иисус Христос е потвърдил този стар закон за Брака?

Да. Той е повторил същите думи от Стария Завет и като говорил против развода, добавил: „Коего Бог е съчетал, човек да не разлъчва” (Мат. 19:6).

Дали Господ Христос е осветил Брака?

Той е осветил брака със Своето присъствие на сватбата в Кана Галилейска, където превърнал водата във вино. (Йоан, гл. 2).

Дали с това Той е дал по-дълбок смисъл на Брака?

Да: по същия начин, както водата се превърнала във вино, така в Негово присъствие телесната любов станала духовна любов на две души.

Дали Новият Завет е внесъл някаква промяна на възгледа за раждането на деца?

Раждането на децата в предхристиянско време имало за цел „да се напълни земята”, докато християнският брак има за цел да напълни Христовата Църква и на земята, и на небето, и в крайна сметка- да напълни Рая.

Има ли християнският брак двойно символично значение?

Има. Св. ап. Павел сравнява брачната връзка между мъжа и жената с връзката на Христос и Неговата Църква: „Мъжът е глава на жената, както и Христос е глава на църквата” (Еф. 5:23). Както мъжът и жената в брака са станали едно, така са едно и неразделни Христос и Неговата Църква.

СВЕТО ТАЙНСТВО ЕЛЕОСВЕЩЕНИЕ

Какво е свето тайнство Елеосвещение?

Светото тайнство Елеосвещение се състои от молитви на свещеника и помазване болния с осветен елей, чрез което Божията благодат помага за неговото оздравяване.

Какво означава тук болест?

Разболяване на душата или тялото.

Как действа Божията благодат в това свето тайнство?

Тя лекува тялото от неговата немощ и чисти душата от греховете ѝ.

Откога светото тайнство Елеосвещение се извършва в Църквата?

От Христово време. По заповед на Христа апостолите проповядвали Евангелието „и мнозина болни помазваха с елей, и ги изцеряваха” (Марк. 6:13).

Как е пренесено извършването на това свето тайнство на епископите и свещениците?

По заповед на апостолите. Св. ап. Яков пише съвсем ясно: „Болен ли е някой между вас, нека повика презвитерите църковни, и те да се помолят над него, като го помажат с елей в името Господне. И молитвата, произлизаща от вярата, ще изцери болния, и Господ ще го дигне; и ако грехове е сторил, ще му се простят” (Иак. 5:14-15).

Дали светото тайнство Елеосвещение се извършва само над тежкоболните и над тези, които умират?

Не, това чудотворно свето тайнство се извършва и над по-леко болни.

УЧЕНИЕ НА ПРАВОСЛАВНАТА ЦЪРКВА ЗА СВЕТИТЕ ТАЙНСТВА

Схема на седемте Тайнства, които обхващат и освещават всяко човешко същество.

Църквата казва:	Светът казва:
1. Кръщение: очистване на човеците от всички грехове (потопяне във вода), на което е подобно светското учение за чистота.	Вода
2. Миропомазване: укрепване, просвещаване чрез Светия Дух, на което е подобен светския стремеж за образование и възпитание.	Познание
3. Причащение: хранене на душата с Божиите хляб и вино, на което съответства физическата потребност от храна.	Храна
4. Брак: самоотверженост, сътрудничество, на които съответства дружеската помощ и имат отношение към инстинкта за продължаване на рода.	Добротворство
5. Покаяние: самоосъждане, умиване със сълзи на личните грехове, на което съответства светското учение за правдивост.	Правда
6. Елеосвещение: лекуване на душата, което отговаря на медицинското лечение на тялото	Здраве

<p>в болница.</p> <p>7. Свещенство: управление, ръководене към Бога, на което съответства потребността за ред, власт и служба в обществения живот.</p>	<p>Организация</p>
---	--------------------

Глава IV СТАРОЗАВЕТНИЯТ БОЖИЙ ЗАКОН

Съществуват три Божий закона: Най-стар, Стар и Нов или последен.

Най-старият Божий закон не е бил написан. Той е запечатан в човешките сърца и съвест, както казва св. ап. Павел за езичниците: „щом езичниците, които нямат закон, по природа вършат законното, те, без да имат закон, сами на себе са закон” (Рим. 2:14). Именно, че „делото на закона е написано в техните сърца, те показват в туй време, когато тяхната съвест свидетелствува” (Рим. 2:15). Този най-стар неписан закон е общ за цялото Адамово потомство. Той също е предаван устно от поколение на поколение от праотците и е съхранен като Свещено Предание през вековете.

Обаче чрез непрестанното влияние на дявола и заради човешката извратеност този основен и естествен закон е изчезнал от хорските сърца. Затова Бог чрез Моисей около 15 века преди Христа предал писания закон. Този закон се нарича Старозаветен Божий закон.

Нито един от споменатите два закона не може да спаси човешкия род от трите основни злини: от дявола, от греха и от смъртта. Те били само подготвителни закони за Новия или Последния Божий закон. Този Нов и Последен Божий закон е предаден чрез нашия Господ Исус Христос.

Какво е Старозаветният Божий закон?

Това е законът, който Бог е дал чрез Моисей на планината Синай, написан на две каменни плочи и съдържащ Десетте заповеди.

Какво гласят Десетте Божий заповеди?

1. „Аз съм Господ, Бог твой,... да нямаш други богове, освен Мене” (Изх. 20:2-3).

2. „Не си прави кумир и никакво изображение на онова, що е горе на небето, що е долу на земята, и що е във водата под земята; не им се кланяй и не им служи” (ст. 4-5).
3. „Не изговаряй напразно името на Господа, твоя Бог” (ст. 7).
4. „Помни съботния ден, за да го светиш; шест дена работи и върши в тях всичките си работи; а седмият ден е събота на Господа, твоя Бог” (ст. 8-10).
5. „Почитай баща си и майка си, за да ти бъде добре и за да живееш дълго на земята” (ст. 12).
6. „Не убивай” (ст. 13).
7. „Не прелюбодействуй” (ст. 14).
8. „Не кради” (ст. 15).
9. „Не лъжесвидетелствуй против ближния си” (ст. 16).
10. „Не пожелавай дома на ближния си; не пожелавай жената на ближния си, нито нивата му, ни роба му, ни робинята му, ни вола му, ни осела му, нито никакъв негов добитък- нищо, което е на ближния ти” (ст. 17).

Как са били изложени Десетте заповеди на двете каменни плочи?

На първата са били написани четирите Божии заповеди, които уреждали нашите отношения с Бога. На втората каменна плоча били написани шестте заповеди, които уреждали нашите отношения с човека.

ПЪРВА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Какво ни е заповядано с Първата Божия заповед?

Да вярваме в един Бог, Който е Единствен, Бог Истински, и да отхвърляме вярата в многото богове като грях и лъжа.

Не е ли естествено за човеците по онова време да вярват в един Бог, както е днес?

В началото било естествено, но с умножаването на човешките грехове и престъпления човешката съвест се помрачила и хора с богата фантазия измислили многото богове според страстите си и под влиянието на сатаната.

Как грешим против вярата в Единия Бог?

1. С отдаването на божеска почит на т.нар. велики хора вместо на Бога. (Както например древните римляни почитали като божества своите императори.)
2. С боготворенето на твари вместо на Бога- или на Божий създания, или на неща, направени от човеци. (Например боготворенето на слънцето, звездите и изобщо природата.)
3. С допускането на съмнение в сърцата си по отношение съществуването на Бога. (Още се нарича скептицизъм.)
4. С учение за Бога, което се различава от вярата на нашите отци. (Такова учение се нарича ерес.)
5. С отделянето от Вселенската Църква. (Нарича се разкол.)

Дали тази заповед забранява да почитаме Св. Дева Мария, ангелите и светците?

Не, тъй като не ги боготворим, както правим с Бога, а ги почитаме като най-достоините членове на Божието семейство.

Защо тогава се молим на светиите?

Защото е казано, че Бог изпълнява волята на онези, които Го обичат. Светиите са тези, които най-много обичат Бога. Чрез тяхното посредничество Бог ни помага, което знаем от опит.

ВТОРА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Какво ни е заповядано с Втората Божия заповед?

Да не боготворим никой друг освен Единия Бог. Както преди казахме, забранява ни се да боготворим каквато и да била Божия твар или човешко дело, както правим с Бога. Бог е над всички Свои и човешки създания.

Тогава защо почитаме иконите?

Ние почитаме иконите като благословени представи на Единия Жив Бог, на Неговите ангели, светии и мъченици, които са нашите приятели и посредници.

Когато се молим пред иконите, към кого са насочени молитвите?

Ние се молим на живия светец на небето, чието лице е изобразено на иконата, а чрез светеца- на Единия Бог, Царя на всички светци.

Когато целуваме иконата, какво целуваме всъщност?

С устните си целуваме лика на светеца, а с нашите мисли и сърца целуваме същинския светец, като жива и действителна личност на Небесната Църква.

Кой упреква Православната Църква заради почитането и молитвите, отправени към светиите?

Изключително протестантите, които не са имали духовен опит в единение със светиите и не осъзнават, че главното Христово дело се състои в това, от верните и възродени за вечен живот люде да създаде Божие семейство, свързващо с най-тесни връзки Божиите чеда на небето и Божиите чеда на земята.

Как още се греша против вярата в Единия Бог?

Когато постъпваме така, че наш бог да стане стомахът, чрез прекомерно ядене и пиене (Филип. 3:19), или парите, или имуществото (Кол.3:15), или нашата собствена личност, или държава, или народ, цивилизация и др.

ТРЕТА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Какво ни е заповядано с Третата Божия заповед?

Да не произнасяме напразно Божието име и да не водим неприлични разговори.

Какво по-специално ни е забранено чрез тази Божия заповед?

Забранено е:

Да употребяваме непристойни думи, когато говорим за Бога;

Да си служим с Божието име за потвърждение при незначителни разговори, или дори при лъжа;

Да използваме простосшки, срамни думи и да се кълнем;

Да нарушаваме обещание, дадено на Бога с клетва.

Кога трябва да произнасяме Божието име?

Рядко, само при молитви и винаги с голяма почит, тъй като е най-святото име, от което демоните треперят. С Божието име се благославят личности и вещи, лекуват се болести и се освещава устата, която го изговаря.

ЧЕТВЪРТА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Какво ни е заповядано с Четвъртата Божия заповед?

Да празнуваме деня Господен като ден за почивка.

Какво означава събота на оригиналния език?

Означава ден за почивка, тъй като Бог е сътворил небето и земята за шест дни, а на седмия ден си е починал. Но нека напомним, „че за Господа един ден е като хиляда години, и хиляда години- като един ден” (2 Петр.3:8; Пс. 89:5).

Защо считаме неделята като ден за почивка?

Защото нашият Господ Исус Христос е възкръснал от мъртвите в неделя, докато в съботата се намирал в ада, като проповядвал Евангелието на мъртвите и ги спасявал.

Кой бил денят за почивка на Христос?

Неделята, когато Той удържал победа над последния враг, т.е. над смъртта. На Велики петък е победил нашите грехове, в Събота е победил царството на сатаната в ада, а в Неделята е победил смъртта със Своето възкресение. Така славно завършило делото на човешкото спасение. И чак тогава Той си починал. Затова неделята е Негов и наш ден за почивка.

Как трябва да празнуваме неделята като свят ден?

С радост, заради Христовата победа над смъртта.

С въздържание от всекидневната работа.

С молитви вкъщи и в храма.

С четене на Свещеното Писание и на други духовни книги.

С размисъл за своите дела и мисли през изминалите шест дни.

С посещение на болни и с дела на милосърдие.

С почиване и вътрешно славене на Бога, на Пресветата Богородица, на ангелите и светиите.

ПЕТА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Какво ни е заповядано с Петата Божия заповед?

Да почитаме баща си и майка си.

Как трябва да почитаме своите родители?

Трябва да ги ценим, да слушаме техните съвети, да уважаваме техния опит, да им бъдем благодарни и да ги обичаме, както те ни обичат; да им помагаме в старост, а след тяхната смърт да се сещаме за тях в молитвите си и да правим добри дела в тяхна памет.

Защо трябва да почитаме своите родители?

Първо, поради това, че чрез тях Бог ни е дал живот и битие, чрез тяхното себеотрицание, грижи и неocenимо старание и жертви ние сме израснали и сме били възпитани.

Второ, защото нашите родители, като едно тяло, символизират Бог Отец, а ние символизираме Бог Син. Тъй че нашето отношение към родителите ни е символ на нашето отношение към Бога- Един в Света Троица.

Трето, както ние уважаваме или не уважаваме своите родители, така и нашите деца ще ни уважават или не, както доказва вековният опит на човешкия род.

Какво е наказанието за неспазването на тази Божия заповед?

Наказанието е много тежко. В Стария Завет Бог заповядал този, „който злослови баща си, или майка си, да бъде предаден на смърт” (Иzx.21:17). Ной е проклял Хамовото потомство, тъй като Хам се подиграл с голотата на баща си. Авесалом също е бил наказан със страшна смърт, защото се разбунтувал против своя баща цар Давид (2 Цар. 18:9).

Има ли примери в Свещеното Писание на благословени деца, които са слушали своите бащи?

Твърде много. Чуден е примерът на синовете и внуците на Рахавовци, които се вслушали в заповедите на своите бащи да не пият вино, поради което Бог ги благословил (Йер. 35:6-19).

Дали Господ Иисус Христос спазвал тази заповед?

Да, с дело и със слово (Мат. 15:3-7; Лук. 2:51).

Дали уважението към родителите ни помага в нещо друго?

Да, с уважението към родителите ние се упражняваме и подготвяме да уважаваме авторитетите, както духовните, така и светските.

ШЕСТА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Какво ни се забранява с Шестата Божия заповед?

Забранено ни е да убиваме ближния си от завист, омраза, заради корист или отмъщение.

Защо е забранено да убиваме ближния?

Бог сътворил човека по Свое подобие и му дал живот. Следователно с убиването на човека въставаме против Божието подобие в него и против Божията собственост. Това, което не можем да дадем, нямаме право да отнемем.

Как трябва да гледаме на самоубийството?

То е равно на убийството. Нашият живот не принадлежи на нас, а на Господа.

Какво означава убийство по време на война?

Съществуват различни видове войни. В Стария Завет говорим за войната като за „Божия война”. Под това разбираме войната за правдата против ужасите на неправдата. В такава война е оправдано убиването и се счита за заслуга да бъдеш убит (Изх. 14:13-14; Изх. 14:31; 2 Парал. 20:15).

Има ли различни видове убийци в мирно време?

Има убийци на тялото и убийци на душата. Убийци на душата са тези, които, бидейки сами покварени и безбожни, убиват душите на хората, като ги покваряват и ги откъсват от Бога.

Защо са забранени дуелите?

Защото участниците в дуелите не спазват нито църковните, нито държавните закони. В дуелите невинната страна може да бъде убита, а виновната да бъде пощадена.

Как да разбираме библейското одобрение на двубоя между Давид и Голиат?

Това не е бил двубой заради лични раздори между Давид и Голиат, а борба между войските на истинския Бог и войските на Божийте врагове-идолопоклонниците. Давид е излязъл против защитниците на езичеството и с Божието вдъхновение и Божията сила е победил. Това за нас е дивна поука за Божието ръководство и за Неговото могъщество, и не може да се сравни с обикновените двубои.

Кой е най-старият и най-голям убиец на света?

Дяволът, за когото Христос е рекъл: „той си беше открай човекоубиец” (Йоан. 8:44). Ако Бог не го възпираше, той би погубил целия човешки род. Останалите убийци са оръдия и инструменти в ръцете на дявола.

Поради каква причина дяволът желае да изстреби човешкия род?

Поради омраза и злоба, тъй като знае, че на хората е отредено да наследят Царството Небесно, което той сам е изгубил. Затова дяволът се нарича човекомразец.

Защо Бог пази и защитава човешкия живот?

От любов към хората. Поради това Бог се нарича Човеколюбец.

СЕДМА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Какво се забранява със Седмата Божия заповед?

Забраняват се незаконните интимни отношения като: прелюбодеяние, полови отношения преди брака и други форми на „низки страсти”, които заменят *естественото* употребление на тялото с *противоестественото*, както казва ап. Павел (Рим. 1:26).

Каква е целта на тази Божия заповед?

Да се съхрани светостта, чистотата, щастieto и целта на брачния живот.

Коя е причината за нарушаване на тази свята заповед?

Преди всичко уловките на сатаната, който е неприятел на всяка чистота и святост и който ненавижда размножаването на човешкия род и увеличаването на Божието духовно семейство, т.е. на Църквата.

Второ, липсата на знания на мъжете и жените, които гледат похотливо в телата едни на други вместо в душите и имат слаби познания за това, че мъжете и жените са духовни творения и Божии чеда. Това незнание е последица от лошото възпитание и надпреварата в извращаване на обществото.

В Библията с кой грях се сравнява прелюбодеянието?

В Стария Завет идолопоклонството се нарича прелюбодеяние, измяна, блудство. А идолопоклонството се смята за най-големия грях против Бога.

Кои са плодове на блудството?

Погиване на тялото и душата, самоизмама, венерически болести, душевно безпокойство, невроза, нещастие, болни и сакати деца, отчаяние и накрая лудост.

ОСМА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Какво се забранява с осмата Божия заповед?

Забранява се да крадем. Лицето, което краде, се нарича крадец. На нас ни е забранено да бъдем крадци.

Кое се нарича кражба?

Тайното вземане на имущество, което принадлежи на ближния ни или е обществена собственост.

Откритият грабеж на нечие имущество чрез насилие.

Измамване на сиромаси и неуки хора при покупка или продажба.

Избягване на дългове към държавните служби, вършене на по-малко работа, отколкото се изисква и колкото е заплатено.

Живот в лъжи, измами и фалшификации.

Какво Бог очаква от нас да сторим в положителна насока по отношение на тази заповед?

Да зачитаме всяка собственост, да бъдем почтени и праведни във всички свои дела; да живеем от своя собствен труд и да помагаме на ближните си, които са по-малко материално задоволени; да бъдем верни и усърдни в работата си и евентуално да направим повече, отколкото се изисква от нас.

ДЕВЕТА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Какво се забранява с Деветата Божия заповед?

Забранява ни се да изричаме лъжи за ближните си било тайно или яно, или пред съда.

Коя лъжа е най-опасна?

Лъжливото свидетелстване против човек в съда, когато лъжливо се кълнем в името Божие.

Какви са последиците от лъжесвидетелстването?

Материални и морални щети за лицето, което лъжливо е обвинено, обаче по-голяма е щетата за лъжесвидетеля. Защото, изричайки лъжа, той помрачава, трови и погубва собствената си душа.

Възможно ли е лъжесвидетелят да не бъде открит и наказан?

Не. Гарант за това е Самият Господ, Който казва: „Няма нищо скрито, което да се не открие, и тайно, което да се не узнае” (Мат. 10:26).

Кой е класическият пример от историята на християнството за истината, която е била открита?

Когато стражарите на Христовия гроб отишли при първосвещениците и старейшите и им разказали за Христовото възкресение, те „дадоха на войниците доста пари и рекоха: кажете, че учениците Му дойдоха нощем и Го откраднаха, когато ние спяхме ” (Мат. 28:12-13). Обаче тази лъжа не е успяла да скрие факта за Христовото възкресение, а е покрила лъжците с вечен срам.

Дали апостолите са предупреждавали християните, че не бива да говорят неистина?

Като главни борци на въплътената Истина, апостолите са говорили много остро против лъжата. Така св. ап. Яков пише: „Ако някой от вас мисли, че е благочестив, но не обуздава езика си, а мами сърцето си, неговото благочестие е суетно”(Иак. 1:26). Св. ап. Петър казва: „Който обича живота и иска да види добри дни, нека държи езика си от зло и устатата си от говорене коварни думи” (1 Пет. 3:10).

Откъде произлизат всичките лъжи и измами?

От дявола, когото Господ Исус Христос нарича „лъжец и баща на лъжата” (Йоан 8:44) и който „кога говори лъжа своето говори” (Йоан 8:44). Затова всички хора, които лъжат, говорят от името на сатаната, а не от името на Бога.

ДЕСЕТА БОЖИЯ ЗАПОВЕД

Какво се забранява с Десетата Божия заповед?

Егоистични желания и несправедно пожелаване на нещо, което принадлежи на ближните ни.

Защо се забраняват желанията, преди да са станали реалност?

Защото лошите пожелания предизвикват лоши дела. Сърцето ни е работилница на всичко, което мислим, говорим или правим. Нашият Господ Исус Христос е рекъл: „От сърцето излизат зли помисли, убийства, прелюбодеяния, блудства, кражби, лъжесвидетелства, хули: това осквернява човека” (Мат. 15:19-20).

Имат ли смисъл нашите мечти за присвояване имуществото на ближния?

Никакъв. С такива желания мислим да градим своето щастие върху нещастieto на ближния си. Затова такива желания са напълно безумни.

Как да предотвратим такива зли пожелания?

С контролиране на своите желания, очистване на сърцето с молитва и страх Божий, с изповядване пред свещеник на всички наши греховни желания, с припомняне за смъртта и за Страшния съд Божий, където ще бъде въздадено „всекиму според делата му” (Рим. 2:6; Откр. 22:12).

Глава V

□□□□□ □□□□□ □□□□□

Какъв е Новият Божий закон?

Това е законът, открит и предаден посредством Исуса Христа, Сина Божий, Месията.

Как се нарича още този Нов закон?

Последен закон Божий.

Защо?

Защото е последният закон Божий и друг няма да бъде даден до края на света.

Как се нарича още този Нов закон?

Вътрешен закон Божий, тъй като касае най-вътрешните мотиви на всички наши външни деяния.

Как да наричаме тогава Христовия закон?

Нов, последен или вътрешен закон Божий, т.е. най-съвършеният единствено спасителен Божествен закон.

Защо Бог не е дал чрез Моисей същия закон както посредством Христа?

По същата причина, поради която учим децата какво може да правят и какво – не, като азбука на правилното поведение, без да обясняваме на децата скритите мотиви на верните постъпки. Св. ап. Павел обяснява това с думите: „И аз, братя, не можах да ви говоря като на духовни, а като на плътски, като на младенци в Христа. С мляко ви нахраних, а не с твърда храна, защото не бяхте в сила да я приемете, па и сега още не сте” (1 Кор. 3:1-2).

Какви са разликите между външния закон, даден чрез Моисей и вътрешния закон, даден посредством Иисуса Христа?

Външният закон е даден като подготвителен закон на един малък пастирски народ – еврейския, докато вътрешният закон е даден на всички народи по света, които са свързани помежду си в едно духовно и цялостно Божие семейство чрез драгоценната Кръв на Самия Христос.

1. ДВЕТЕ НАЙ-ГОЛЕМИ ЗАПОВЕДИ ОТ НОВИЯ ЗАКОН

Кои са най-големите Христови заповеди или заповедите от Новия и последен закон Божий?

Първата заповед е: „Възлюби Господа, Бога твоего, от всичкото си сърце, и от всичката си душа, и с всичката си сила, и с всичкия си разум” (Лук. 10:27).

И втората заповед е подобна на първата: „Възлюби ближния си като себе си” (Мат. 22:39).

Какво е рекъл Христос за голямата важност на тези две заповеди?

Той е рекъл: „На тия две заповеди се крепи целият закон и пророците” (Мат. 22:40), както и: „Друга заповед, по-голяма от тия, няма” (Марк. 12:31).

Не значи ли това, че Старият закон от Десетте Божий заповеди е изгубил смисъл и се отменя, след като са провъзгласени тези две заповеди?

Не. Това само означава, че любовта към Бога и ближния усъвършенства целия Стар закон, както казва св. ап. Павел: „любовта е изпълнение на закона” (Рим. 13:10). С други думи, любовта е над всички заповеди и забрани, тъй като тя обуздава по-силно от всичко и прави повече от всичко.

Какво означава да любим Бога?

Това означава да Го обичаме повече от всичко, повече от себе си, от семейството си, от света, или от каквото и да било по света.

Какво означава да обичаме Бога от цялото си сърце?

Означава да превърнем всички чувства на сърцето си в едно чувство на любов към Бога.

Какво значи да любим Бога от цялата си душа?

Това значи да озарим и съгреем цялата си душа с любов към Бога.

Какво означава да обичаме Бога с целия си разум?

Означава да насочим всички свои мисли към мисълта за любов към Бога.

Какво означава да любим Бога с всичката си сила?

Това означава да насочим всичките сили на волята си към дела, които са угодни на Бога- нашата Любов.

Какво означава втората заповед от Новия закон: „Възлюби ближния си като себе си ?”

Означава преди всичко, че трябва да обичаме Господа Исуса Христа, Съвършения човек, като наш най-скъп и най-близък Ближен, а посредством Него да обичаме и всички други наши ближни.

Дали нашата любов към Исуса Христа е включена в първата заповед?

Разбира се, но там се подразбира любовта към Него като Бог, едновременно с Отца и Светия Дух; а тук се подразбира любов към Него като Човек, като съвършен образец на истинския човек, като „Най-прекрасния от синовете човешки” (Пс. 44:3).

Дали Господ Исус Христос е говорил за дълга на любовта към Него?

Да, и то доста впечатляващо. Той е рекъл: „Който обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене; и който обича син или дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене ” (Мат. 10:37). Също е казал: „който Ме люби, възлюбен ще бъде от Отца Ми” (Йоан. 14:21), „Който Мене мрази, мрази и Отца Ми” (Йоан 15:23), „Сам Отец ви обича, задето вие Ме обикнахте” (Йоан 16:27). Той попитал Петър: „Симоне Йонин, любиш ли Ме?” (Йоан. 21:15). Този въпрос Той поставя и на всеки от нас: „Любиш ли Ме?” И св. ап. Павел рекъл: „Който не обича Господа Исуса Христа, да бъде анатема, маран-ата” (1Кор. 16:22).

Какво може да се каже за любовта ни към другите човеци?

Така, както любим Бога чрез Исуса Христа, така също обичаме и човеците посредством Исуса Христа.

Дали тогава нашата любов към Исус Христос е основа за любовта ни към Бога и човеците?

Да, защото ако обичаме своята Любов, Христос, обичаме и всички, които Той обича и за които Той умря. Така двете заповеди ни задължават да обичаме Исус Христос, възлюбения Ходатай между Бога и човеците. Без любов към Него нашата любов към Бога и към човеците не може да бъде истинска и пълноценна.

Какво е казано за любовта в Новия Завет?

Твърде много. Например нашето познание за Бога зависи от любовта ни към Него: „Всякой, който люби, е роден от Бога и познава Бога; който не люби, той не е познал Бога, защото Бог е любов” (1Йоан. 4:7-8). Също нашият мир зависи от любовта ни към Бога: „Бог е любов, и който пребъдва в любовта, пребъдва в Бога, и Бог- в него” (1 Йоан. 4:16) и „В любовта страх няма” (1 Йоан. 4:18), а там, където няма страх, има мир. Също нашата сила и щастие, и преди всичко нашето спасение и вечен живот зависят от любовта ни към Бога и към братята ни.

Кой е видимият израз на нашата любов към Бога?

Молитвата и изпълнението на Божията воля.

Кой е практическият израз на любовта ни към ближния?

Добротворството. Или иначе казано: милосърдните дела, думи, мисли и молитвата, когато всичко и винаги вършим в името на нашия Господ Иисус Христос и заради Него.

2. ЗА МОЛИТВАТА

Какво е християнска молитва?

Молитвата е начин на нашето съприкосновение с Бога, чрез която изразяваме своята вяра, надежда и любов.

Какви видове молитва има?

Четири вида: вътрешна, външна, лична и обща молитва.

Какво означава вътрешна и външна молитва?

Вътрешната молитва се нарича още и умна молитва. Тя се извършва в мълчание. Външната молитва се казва гласно.

Колко често трябва да се молим?

Зависи от това, колко любим Бога. Колкото повече обичаме Бога, толкова по-често ще бъдем в съприкосновение с Него. Най-достойни са тези, които непрестанно се молят на Бога, според Христовите думи: „трябва винаги да се молят” (Лук. 18:1).

Как е възможно да се молим непрестанно?

Да се молим непрестанно може и с умна, т.е. вътрешна молитва. Можем да отправяме към Бога своите безмълвни молитви дори и когато пътуваме или работим, като Го хвалим и Го славим, или призоваваме Неговата помощ.

Коя е най-кратката безмълвна молитва?

„Господи Исусе, помилвай ме.”

Коя е лична и коя е обща молитва?

Лична молитва е тази, когато човек се моли сам – насаме или на ум. Когато той се присъедини към молитвата на други хора в храма или на някое друго място, тази молитва се нарича обща.

Кой от тези начини на молитви е задължителен за всеки християнин?

И двата са задължителни за всеки християнин. Трябва да се молим и тайно в себе си, но също така и явно, на глас. Когато сме сами, трябва да се молим навсякъде, но трябва да се молим и заедно с другите християни в църквата. Светиите са правили точно така.

Кои са основните мисли във всяка правилна молитва?

Всяка правилна молитва обикновено се състои от три части: благодарност, молба и славословие. Първо благодарим на Бога за всичко, което сме приели от Него;

второ, просим от Него това, което ни е потребно в момента; и трето, славим и величаем Неговата доброта, сила и слава.

3.ГОСПОДНЯТА МОЛИТВА

Най-съвършената молитва, която използваме вкъщи и в храма е Господнята молитва. Тя се нарича с това име, понеже Господ Иисус Христос я е предал на Своите ученици като образец на молитва.

Как звучи Господнята молитва в Евангелието?

„Отче наш, Който си на небесата!
да се свети Твоето име;
да дойде Твоето Царство;
да бъде Твоята воля, както на небето, тъй и на земята;
насыщния ни хляб дай ни днес;
и прости нам дълговете ни, както и ние прощаваме на длъжниците си;
и не въведи нас в изкушение, но избави ни от лукавия;
защото Твое е Царството, и силата, и славата вовеки. Амин” (Мат. 6:9-13).

Какво съдържа Господнята молитва в Евангелието?

Най-напред обещание, след това седем прошения и накрая славословие.

Как започваме?

С обръщение към Бога, наричайки Го „Отче наш”.

Защо не казваме „Отче мой”?

Единствено несътвореният, но роден Син Божий Иисус Христос има право да назове Бога „Отче Мой”, а ние, сътворените и осиновени чрез доброволната Христова Жертва синове и дъщери Божии, имаме честта да наричаме Неговия Отец „Отче наш”. (Йоан. 1:12).

Има ли и друга причина да наричаме Бога свой Отец?

Съществува важна социална причина. Христос желае да се обичаме помежду си като братя. Но само тези, които признават един отец, могат да се считат за братя.

Това означава, че когато наричаме Бога свой Отец, следва помежду си да се наречем братя, нали?

Точно така. Няма братя, където няма общ родител.

Защо не наричаме Бога „Творче наш“?

Защото Бог е сътворил всички твари, но Той е повече от Творец на хората, Той е Отец на всички хора, които са възродени чрез Светия Дух и така са станали „чеда Божии“. Така че хората са не просто създания, но чедата Божии.

Защо казваме: „Който си на небесата!“

Защото истинският Бог вечно пребивава на небето, т.е. извън времето и пространството, е не е ограничен от земното като лъжливите богове на идолопоклонниците, които се кланят на природата и на човеци.

Първо прошение

Кое е първото прошение в Господнята молитва?

„Да се свети Твоето име.“

Какво желание изразяваме с тази молба?

Молим Бога да помогне Неговото име да се почита сред хората и да се тачи свято, повече от всички други имена по света. В Стария Завет, където Бог е бил познат като Творец и Съдия, на хората е било забранено да изговарят напразно името на Господа. С Новия Закон за любовта ние сме длъжни да правим много повече, т.е. да разпространяваме в живота си и навсякъде около нас уважението към най-святото име на своя Отец и дори да умрем за това име, както са умирали безброй християнски мъченици.

Второ прошение

Кое е второто ни прошение в Господнята молитва?

„Да дойде Твоето царство.“

Какво желание изразяваме с тази просба?

Молим Божията помощ, щото Небесното Царство на Светата Единосъщна Троица да бъде осъществено в нашите души, в нашите семейства, в нашия народ и по целия свят.

Може ли това да се каже по-ясно?

Както Отец, Син и Свети Дух са Едно във вечна хармония, мир, сила и слава, така също желаем и нашият разум, сърце и воля да бъдат единни като Божественото Същество, чиито образ е нашата душа. Какъвто е Първообразът, такъв да бъде и образът.

Как можем да разберем, че Царството Божие е дошло?

„Царството Божие не е ястие и питие, а правда и мир и радост в Светаго Духа” (Рим. 14:17). Когато видим, че това е осъществено в нашите души, както и сред човеците около нас, можем да бъдем сигурни, че е дошло Царството божие.

Трето прошение

Какво гласи третото прошение в Господнята молитва?

„Да бъде Твоята воля, както на небето, тъй и на земята.”

Какво желание се изразява с тази молба?

Молим Божията помощ да спре у нас колебанието между Бога и дявола, между доброто и злото, и чрез всецяло отхвърляне на сатанинската воля да можем да се предадем на волята на Отца, както нашият Господ Исус Христос е сторил, молейки се в Гетсиманската градина: „Нека бъде не Моята воля, а Твоята” (Лук. 22:42).

Защо казваме: „Както на небето?”

Защото на небето ангелите и светиите с цялото си сърце и с пълна радост се подчиняват на Божията воля. Божията воля е тяхна воля, което ги прави вечно щастливи. Това е, за което ние се молим и за нас на земята.

Четвърто прошение

Какво гласи четвъртото прошение в Господнята молитва?

„Насъщния ни хляб дай ни днес.”

Какво желание изразяваме с тази проща?

Първо, чрез нея изразяваме своята увереност, че без Божията сила и милосърдие не можем да живеем нито един-единствен ден. Второ, тъй като може всеки ден да умрем, молим се да ни спаси от безумни желания да трупаме богатства за неизвестното бъдеще, в същото време, когато нашите ближни може да умрат,

нуждаейки се от насъщния хляб. С други думи, молим Бога да ни даде ни повече, ни по-малко от това, което ни е нужно.

За кой вид хляб става въпрос тук?

За два вида: материален и духовен хляб, понеже нито един от тях не може да се придобие без Божията благодат и милосърдие. Материалният хляб израства от земята, а духовният идва от небето. Първият е за тялото, а вторият е за душата. За материалния хляб Христос е рекъл: „Не само с хляб ще живее човек” (Мат. 4:4). А за духовния хляб е казал: „Аз съм живият хляб, слязъл от небето; който яде от тоя хляб, ще живее вовеки” (Йоан. 6:51). Така за нас насъщният хляб преимуществено е Самият Христос, а другият хляб е само добавка към него.

Пето прошение

Какво гласи петатата просба в Господнята молитва?

„И прости нам дълговете ни, както и ние прощаваме на длъжниците си.”

Какво желание изразяваме с тази молба?

Молим Божията помощ да се овладеем и простим на ближните си престъпленията, които са направили против нас, както и Той би могъл да ни прости нашите грехове. Казано е също от Него: „Ако простите на човеците съгрешенията им, и вам ще прости Небесният ви Отец; ако ли не простите на човеците съгрешенията им, и вашият Отец няма да прости съгрешенията ви” (Мат. 6:14-15).

Шесто прошение

Какво гласи шестата просба в Господнята молитва?

„И не въведи нас в изкушение.”

Какво желание изразяваме с тази молба?

Молим Бога да си спомни нашите човешки слабости и да не праща върху нас тежки беди, за да може да се утвърдим във вярата, както и да не позволява дяволът да ни изкушава с нещастия.

Каква е разликата между Божието изпитание и дяволското изкушение?

Наистина много голяма. Когато Бог ни изпраща различни страдания, Той го прави с намерение да укрепи нашите добродетели, както парчето желязо се слага в огъня и става стомана. Дяволът, напротив, ни изкушава с някой грях или порок, желаяйки да ни направи по-лоши, по-нечисти, по-слаби и накрая напълно да ни откъсне от Бога и съвсем да ни погуби.

Седмо прошение

Какво гласи седмата просба в Господнята молитва?

„Но избави ни от лукавия.”

Какво желание изразяваме с тази молба?

Молим Божията помощ да ни освободи от зли дела и лоши хора. Все едно се молим: „Запази ни, Отче наш, от зли дела и ни защити от злосторници.”

Кой е най-големият злодей, от когото молим Бога да ни опази?

Сатаната. Всички грехове и зло, което следва от тях, произлизат от сатаната. Затова с това прошение молим Бога, Който е Светлина и Любов, да ни избави от зло, което само по себе си е тъмнина и омраза.

Славословие

С какво завършва Господнята молитва?

Със славословие, което гласи: „Защото Твое е царството, и силата, и славата вовеки. Амин.”

Какво изразяваме с това славословие?

Изразяваме своята вяра в Бога като най-могъщият и най-славният Цар, Който единствен може да изпълни нашите молби. Затова Го величаем, славим и обичаме.

Какво означава думата „Амин“?

Амин е едно от Божиите имена. Господ е рекъл на св. ап. Йоан: „Тъй казва Амин, верният и истински свидетел, началото на Божието създание”(Откр. 3:14). Ние завършваме всяка молитва и всяка благодарност към Бога с думата „Амин”. Все едно казваме: „Бог, Истина.” Също при произнасяне на клетва, ние завършваме с „Амин”, което означава, че това, което казваме е вярно като Истината, или като Бог.

4.ХАРАКТЕРА НА ХРИСТИЯНИНА СПОРЕД НОВИЯ ХРИСТОВ ЗАКОН

Новият или Последен закон Божий е даден на хората чрез Исуса Христа, въплътения Бог, с цел да се формира у тях нов характер, те да станат нови люде, които са достойни да се нарекат чеда Божии и ще бъдат достойни да наследят Небесното Царство Божие. Този нов характер на човека трябва да се състои в богоподобие и христоводобие и трябва да се изгради от всички евангелски добродетели- лични и общи.

Развитие на християнския характер

Духовният и моралният характер на християните се развива под влияние на три фактора.

Кои са тези фактори?

Послушанието към Христа и Неговата Църква, личните усилия за постигане на всички добродетели и Божията благодат чрез светите Тайнства или чрез особено вдъхновение.

Кои са най-големите християнски добродетели?

Вярата, надеждата и любовта.

Можем ли това да го изразим с други думи?

Правомислие чрез вярата в Христа, чистота на чувствата чрез надеждата в Христа и добродетелност чрез любовта към Христа.

Кои са другите християнски добродетели?

Те са много, но се смята, че седем от тях са най-важни.

Кои са тези добродетели?

Смирение, щедрост, морална чистота, милосърдие, въздържание, кротост и ревност във вярата.

Как придобиваме тези добродетели?

С многократно повтаряне, докато тези добродетели не станат естествени като дишането.

Дали повтарянето на християнските добродетели е много съществено за развитието на нашия характер?

Да, както правилното образование се състои главно от повтаряне, така е много съществено прилагането на християнските добродетели в живота.

Какво възпрепятства правилното развитие на християнския характер?

Грехът.

Какво е грях?

По същество всеки грях е лъжа и насилие.

Кои грехове наричаме смъртни грехове?

Тези, които отвеждат към вечна смърт. Те са седем.

Те в какво отношение се намират спрямо седемте най-важни добродетели?

Те са противоположни на тези добродетели:
гордостта е противоположна на скромността,
сребролюбието – на щедростта,
развратът – на нравствената чистота,
завистта – на милосърдието,
невъздържанието – на въздържанието,
гневът – на кротостта,
отчаянието – на ревността във вярата.

Има ли други тежки грехове?

Съществуват така наречените четири греха, които викат към небето за отмъщение.

Кои са тези грехове?

Умишлено убийство с цел грабеж,
содомия,
отнемане от заплатата на работниците,
тормоз на вдовици и сираци.

Има ли множество по-малки грехове?

Има много и много по-малки или простими грехове в мислите, думите, желанията и делата.

Как можем да се освободим от греховете?

Чрез светотото тайнство Покаяние, чрез силна самодисциплина да не повтаряме греховете, както и с упражняване в добродетели.

5. БЛАЖЕНСТВАТА

Нашият Господ Иисус Христос се възкачил на планината и поучавал Своите ученици, говорейки:

„Блажени бедните духом, защото тяхно е царството небесно.” (Мат. 5:3)

Бедните духом са тези, които считат себе си съвършено нищожни в сравнение с Божието величие и които копнеят да се обогатяват в Бога и в Неговото Царство.

„Блажени плачещите, защото те ще се утешат.” (Мат. 5:4)

Тези, които плачат в този преходен свят, приличат на Сина Божий, Който никога не се е смял, а много често е плакал заради човешката неразумност, грехове и страдания.

„Блажени кротките, защото те ще наследят земята” (Мат. 5:5)

Кротките са човеколюбиви и дълготърпеливи люде. Заради Своята кротост Христос е наречен Агнец Божий. Надменните и сърдитите са противоположност на кротките. Те бързо заграбват, но и бързо губят. А кротките, макар и след продължително време, печелят своето. Християните били преследвани от езичниците и били почти всички изтребени, но днес те преобладават на земята.

„Блажени гладните и жадните за правда, защото те ще се наситят.” (Мат. 5:6)

Гладни и жадни за правда са хората, които изпитват тегота от неправдата в света. Те ще видят победата на възкръсналия Христос, Който ще победи всичките сили на злото, и техните сърца ще се изпълнят със задоволство и радост. Те ще видят и победата на преследваната Църква и ще се зарадват.

„Блажени милостивите, защото те ще бъдат помилувани.” (Мат. 5:7)

Както ние постъпваме с Божиите чедра, така и Господ ще постъпи с нас. Милост за милост. Обаче наградата от Божието милосърдие е несравнено по-голяма от човешкото милосърдие. Милостивият „ще получи стократно” (Мат. 19:29) – както е рекъл Господ. Милосърдието е двойна добродетел: лична и обществена. Милостиви сме и към самите себе си, като не забравяме своята душа и нейното спасение. Егоизмът, отмъщението и жестокостта са противоположност на милосърдието.

„Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога” (Мат. 5:8)

Човешкото сърце е наистина око, което гледа духовната реалност и на първо място – Бога. След дълго упражняване и с помощта на Божиата благодат сърцето може да се очисти от своята духовна сквернота, както свидетелстват житията на светиите. Лошите мисли и нечистите пожелания заслепяват сърцето.

„Блажени миротворците, защото те ще се нарекат синове Божий.” (Мат. 5:9)

Иисус Христос е наречен Княз на мира. Той е дал мир на Своите ученици. Всеки може да даде единствено това, което сам има. Ако имаме мир в душите си, можем да го предадем и на другите. Мирът на разума, сърцето и волята – това единство на троен мир – е истинският Божествен мир в душата. Неуравновесената душа не може да има мир.

„Блажени изгонените заради правда, защото тяхно е царството небесно.” (Мат. 5:10)

Да бъде човек изгонен заради правда, означава да бъде подобен на Христа и на апостолите. В Православната Църква има безброй мъченици, пострадали за правдата, които са населили Христово Небесно Царство. Св. ап. Петър пише: „Ако е угодно на волята Божия, по добре е да страдате, като вършите добро, отколкото като вършите зло.” (1 Петр. 3:17).

„Блажени сте вие, когато ви похулят и изгонят, и кажат против вас лъжовно каква и да е лоша дума заради Мене” (Мат. 5:11)

Тук Христос говори за страданията на Неговите последователи заради Него. Те ще бъдат хулени, клеветени и мъчени. Но те трябва всичко да претърпят с несломима вяра и надежда на Него, Който ще дойде в Свое време като последен Победител и праведен Съдия. Тогава Той завинаги ще отдели праведните от неправедните.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

„Радвайте си и се веселете, защото голяма е наградата ви на небесата” (Мат. 5:12).

Радвайте се в плача, радвайте се в страданието, радвайте се умирайки, понеже най-добрите в човешкия род, които са преминали същия този трънлив път като вас, ви чакат сега в онзи свят, където властва Христос, където няма въздишки, ни тъга, нито страдания, но живот и радост вечни.

6. ДРУГИ ЛИЧНИ И ОБЩЕСТВЕНИ ДОБРОДЕТЕЛИ

Наравно с блаженствата нашият Господ Иисус Христос е дал напътствия на Своите последователи за придобиване и на други лични и обществени добродетели, които са съществени за изграждане на техния християнски характер. Тези добродетели може да се придобият само с добросъвестни и пламенни усилия и духовен живот, така, както са мислили и постъпвали светите отци на Църквата.

А. Упражняване в лични добродетели

Вътрешна молитва. „А ти, кога се молиш, влез в скришната си стая и, като си заключиш вратата, помоли се на твоя Отец, Който е на тайно; и твоят Отец, Който вижда в скришно, ще ти въздаде наяве” (Мат. 6:6).

Пост пред Бога, а не пред човеците. „А ти, кога постиш, помажи главата си и умий лицето си, та да се покажеш, че постиш не пред човеците, но пред твоя Отец, Който е на тайно; и твоят Отец, Който вижда в скришно, ще ти въздаде наяве” (Мат. 6:17-18).

Грижа да душата. Нужно е духовно да се грижим и за тялото, и за душата си, но за всяко по своему. Душата се различава от тялото, на нея ѝ е потребна по-

различна храна, облекло и светлина. „Не само с хляб ще живее човек, но с всяко слово Божие” (Лук. 4:4).

Грижата за целостта на душата. Цялост на душата* („Цялост” в новозаветен смисъл понякога се използва като морална категория и има значение на нравствена чистота. Цялост на мисълта (целомъдрие) означава чистота на мисълта и поведението. „Бъдете мъдри като змии и незлобиви като гълъби” (Мат. 10:16). (Б. Ред.) означава, че в нея има сила и мир, докато разделеността на душата означава слабост и гибел. Господ е казал: „Всяко царство, разделено на части една против друга, запустява; и всеки град или дом, разделен на части една против друга, няма да устои” (МАТ. 12:25). Също е казал: „Никой не може да слугува на двама господари... Не може да служите на Бога и на мамона” (Мат. 6:24).

Контролирането на сърцето и мислите. Добрите мисли са семена на добрите дела. Бог вижда нашите мисли. Знаейки мислите на хората, Господ Исус Христос е рекъл: „Защо мислите лошо в сърцата си?” (Мат. 9:4), „защото от сърцето излизат зли помисли, убийства, прелюбодеяния, блудства, кражби, лъжесвидетелства, хули” (Мат. 15:19). Необходимо е непрекъснато да се упражняваме в добри мисли и желания.

Контролирането на езика. „Пазете се от фарисейския квас, който е лицемерие” (Лук. 12:1), „защото няма нищо скрито, което да се не открие, и тайно, което да се не узнае” (Мат. 12:36).

Трябва да бъдем като деца в скромността, искреността и вярата си. „Истина ви казвам, ако се не обърнете и не станете като деца, няма да влезете в царството небесно” (Мат. 18:3).

Търпение. Изтърпяването на всички трудности, които ще срещнем при изпълняване на Христовия закон води до спасение на душата, „Който претърпи докрай, ще бъде спасен” (Мат. 10:22).

Въздържание от неумереност в храната, пиетието и другите потребности. „Прочее, внимавайте над себе си, да не би сърцата ви да бъдат отегчавани с преяждане, пиянство и житейски грижи, и да ви застигне оня ден внезапно” (Лук. 21:34).

Твърда вяра, без каквото и да било съмнение в Христовата сила и милосърдие. „Не бой се, само вярвай” (Марк. 5:36). Вярвайте, че „за Бог няма нищо невъзможно” (Иерем. 32:17; Мат. 19:26). Господ Исус е рекъл: „ако можеш да повярваш, всичко е възможно за вярващия” (Марк. 9:23). Запомнете, че без силна вяра в Христа, надеждата и любовта са без основа.

Познанието на Свещеното писание и Божията сила трябва да расте всекидневно. То помага много за укрепването на нашата вяра в Христа. Господ е

укорил садукееите заради тяхното незнание, думайки: „Заблуждавате се, като не знаете Писанията, ни силата Божия” (Мат. 22:29).

Уединението е много полезно за самонаблюдение, за размисъл над своя собствен живот и за общението с Бога. За този, който знае как да извлече полза от уединението, то е много приятно, докато за повърхностните човеци е досадно. Господ Исус се усамотявал често в безлюдни места (Марк. 1:35).

Освобождение от вещите. Животът на човека не се състои от изобилие на вещи, които той притежава. Човешката душа е по-ценна пред Бога от целия свят, „защото каква полза за човека, ако придобие цял свят, а повреди на душата си” (Мат. 16:26). Трябва да бъдем внимателни, да не привържем себе си, своята личност и душата си към материалните богатства, но да издигнем душата си над всичко земно.

Предстоене пред Бога. Истински религиозният човек живее с пълното съзнание, че стои постоянно пред живия и всевиждащ Господ. Затова се срамува от греховете и се радва на делата, които са праведни пред Бога. „А вам и космите на главата са всички преброени” (Мат. 10:30).

Пребъждане в Христа. „Който пребъдва в Мене, и аз в него, той дава много плод; защото без Мене не можете да вършите нищо” (Йоан. 15:5). Затова нека Христос да влезе в твоето сърце като в Своя стая и нека управлява от твоето сърце твоите мисли, желания и дела.

Очакване на смъртта и Съда Божий. Човек, който всеки ден гледа и слуша как умират хиляди човешки създания и не мисли за своята смърт, не е разумен. На човека, който не мислел за приближаващата смърт, а се запасявал с храна за далечното бъдеще, Бог рекъл: „Безумнико, нощес ще ти поискат душата; а това, що си приготвил, кому ще остане?” (Лук. 12:20).

Благодарността към Бога е голяма добродетел. Ако сте получили някое малко добро от Бога и сте благодарили за него, Той ще го умножи, както е умножил петте хляба.

Прославяне на Господа. Не търсете слава от човеците, а прославяйте Бога. Колкото повече дадете, толкова повече ще получите. Кажете, както е рекла Пресвета Дева: „Душата ми величае Господа, и духът ми се зарадва в Бога, Спасителя мой” (Лук. 1:46-47).

Б. Упражняване на обществени добродетели

Даване на милостиня. „Кога правиш милостиня, не тръби пред себе си, както правят лицемерците по синагоги и по улици, за да ги хвалят човеците. Истина

ви казвам: те вече получават своята награда. А ти кога правиш милостиня, нека лявата ти ръка не знае, какво прави дясната, та милостинята ти да бъде скришом; и твоят Отец, Който вижда в скришно, ще ти въздаде наяве.” (Мат. 6:2-4)

Даване без колебание. „Томува, който ти проси, давай, и не се отвръщай от оногова, който ти иска назаем” (Мат. 5:42).

Дай всичко в името Христово и заради братята си в Христа.

Любов към враговете си*. „Аз пък ви казвам: обичайте враговете си, благославяйте ония, които ви мразят, и молете се за ония, които ви обиждат и гонят” (Мат. 5:44). Друг път за единение с Христа и за постигане в света на мир и братство няма.

(* Има се предвид любов към личните ни врагове. Това е възвишена християнска добродетел, следваща другата Христова заповед, да не се отвръща на злото със зло, а с добро (Мат. 5:39), тъй като злото никога не може да бъде победено със зло, а само с добро. Трябва да отбележим обаче, че тази заповед не се отнася за врагове на Христа и на Христовата Църква, които ние не само не трябва да обичаме, но трябва да ненавиждаме, според казаното: „Аз ли да не мразя ония, които Тебе мразят, Господи, и да не се гнуся от ония, които въстават против Тебе?” (Пс. 138:21). Божиите врагове са демоните, начело със сатаната, както и човеците, които съзнателно хулят, отричат Бога или се борят против Него: безбожници, богохулници, еретици, иновърци и пр.) (Б. ред.)

Правете добро на човеците. Как? По същия начин, както искаме те да постъпват спрямо нас. „Всичко, което искате да правят вам човеците, същото правете и вие тях; защото това е законът и пророците” (Мат. 7:12). След двете най-големи Христови заповеди, тази е следващата по важност.

Прощаване на брата си. „Ако съгреша против тебе брат ти, смърри го и, ако се покае, прости му; и ако седем пъти на ден съгреша против тебе и седем пъти на ден се обърне към тебе и каже: кая се – прости му” (Лук. 17:3-4).

Скромност. Христос бил роден в пещера. Защо тогава ние се борим за високи почести и първи места? Седни на последното място, „защото всеки, който превъзнася себе си, ще бъде унижен; а който се смирява, ще бъде въздигнат” (Лук. 14:11).

Съжаление към грешниците. Това е начинът да им се помогне да се поправят. Присмиването и осъждането няма да им донесе никаква полза. Христос гледал на грешниците като на болни хора. Той ги посещавал (Закхей), хранел се с тях (Матей), сърдечно разговарял с тях (с жената грешница) и затова успявал да им върне духовното здраве и човешкото достойнство.

Помиряване. Преди влизане в храма, както и преди отиване на съд, християнинът е длъжен да опита да се помири със своя противник (Мат. 5:23-

25). „Ако съгреша против тебе брат ти” (Мат. 18:15), предприеми постепенните мерки, които Господ ясно е отредил.

Смело изповядване на Христа пред човечите. „Който се срами от Мене и от думите Ми, от него ще се срами Син Човеческий, кога дойде в славата Своя, и на Отца, и на светите Ангели” (Лук. 9:26).

Предпазване от лъжехристите. Неверниците и враговете Христови вместо истинския Господ Христос ще провъзгласят себе си или други лъжливи и опасни лица за „христос”. Предвиждайки това, Господ Иисус е предупредил: „пазете се, да не се прелъстите; защото мнозина ще дойдат в Мое име, говорейки, че съм Аз, и че времето приближи. Не ходете, прочее, подире им” (Лук. 21:8).

Отдаване дължимото. Господ е казал: „отдайте прочее, кесаревото кесарю, а Божието Богу” (Мат. 22:21). Това означава: дайте на светската власт това, което принадлежи на света, а на Бога – духовния принос. Както ликът на кесаря е изобразен на парите, така Божият лик е в човешката душа.

Разумност. „От всекиго, комуто е много дадено, много и ще се иска” (Лук. 12:48) – било здраве или богатство, знание или чест. Ако ви е дадено по-малко, по-малко и ще се иска от вас. Божията правда е определена и свършена. Неразумно е да се постъпва против тези закони.

Готовност за служение на ближния. Служението на ближния е облагородено от Христа и чрез Христа. Затова доброволно служещите на ближния в име Божие са ново облагородено общество. „Син Човеческий не дойде, за да Му служат, но да послужи и да даде душата Си откуп за мнозина.” (Мат. 20:28). „И тъй, ако Аз, Господ и Учител, ви умих нозете, то и вие сте длъжни да умивате нозете един другиму. Защото ви дадох пример, да правите и вие същото, каквото Аз ви направих” (Йоан. 13:14-15).

Готовност за пожертване не само на материалните блага, а и на собствения живот заради Христа, Който пожертва Себе Си заради нашето вечно спасение. „Никой няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели” (Йоан. 15:13). Може да имаме много приятели, но най-близък трябва да бъде само Христос.

Надежда или християнски оптимизъм. Във всички неволи, нещастия, страдания, дори и в мъката и смъртта, християнинът е пълен с надежда, защото помни Христовите думи: „Радвайте си и се веселете, защото голяма е наградата ви на небесата” (Мат. 5:12), „Не бойте се от ония, които убиват тялото, а душата не могат да убият” (Мат. 10:28), „Аз победих света” (Йоан. 16:33) и „даде Ми се всяка власт на небето и на земята” (Мат. 28:18).

Глава VI ПРАВОСЛАВНАТА ЦЪРКОВНА ГОДИНА

Господ Иисус Христос осветил пространството и времето, тъй като Той е Господар и на едното, и на другото. Навсякъде, където е призовавано Неговото име – било на земята, или във водата, или във въздуха, където е била проливана мъченическа кръв или са запазени нетленни мощи на Негови светии, или където има храм или някаква друга сграда, посветена на Неговата слава – всяко такова място е осветено.

Така е и с времето. На Него се служи и Той се прославя със светото тайнство Евхаристия и с други църковни богослужения по целия свят, а също и със страданията на новите мъченици и гоненията на праведните люде заради Него. Затова всеки ден в годината е посветен на Него – или направо, или посредством Неговите светии.

1. ПРАЗНИЦИ

Кои са Христовите празници?

Всяка неделя е посветена на Неговото славно възкресение, т.е. на Неговата победа над смъртта.

Кои други особено почитани дни празнуваме в чест на нашия Господ Иисус Христос?

Те са:

Рождество Христово,

Богоявление,

Сретение Господне,

Цветница,

Велики петък,

Възкресение,

Възнесение,

Петдесетница,

Преображение Господне и

Въздвижение на честния Кръст.

Кои са особено почитаните дни, посветени на Пресветата Дева?

Те са: Рождество на Пресвета Богородица, Въведение, Благовещение и Успение Богородично.

Кои дни се празнуват в чест на светиите?

Дните на светите архангели Михаил и Гавриил и на всички ангелски сили, дните на св. Йоан Кръстител, на светите апостоли, на пророците, на светите отци, на светителите и на мъчениците.

Дали всички християнски светии са записани в църковния календар?

Съвсем не. Само малко на брой, т.е. няколкостотин, които са светии с особено важен пример на праведен живот, на голяма мъдрост, самодисциплина, безстрашно изповядване на вярата и мъченичество за православната вяра.

Дали седмичните дни са посветени на отделни светии?

Да. Понеделник е посветен на светите ангели, вторник – на св. Йоан Кръстител, сряда – на светия Кръст, четвъртък – на светите апостоли и св. Николай, петък – на светия Кръст, събота – на всички светии, неделя, както бе споменато – на Христовото възкресение.

Има ли Църквата отделни служби за всеки светец?

Има. Тези служби са написани в книга, наречена „минеи”, което означава месечник. Всеки месец има свой миней. Затова има дванадесет минеи, като всеки ден от месеца е посветен на един или на няколко светци.

2. ПОСТИТЕ В ПРАВОСЛАВНАТА ЦЪРКВА

Кой е установил поста като необходимост за спасение?

Нашият Господ Иисус Христос - със Своя пример (Мат. 4:2) и с учението Си (Мат. 6:16-17, 21).

Каква е целта на поста?

Очистване на тялото,
укрепване на волята,
възвисяване на духа над тялото
и най-вече прославяне на Бога и почитане на Неговите светии.

В какво се състои постът?

- 1) Във въздържание от блажна храна,
- 2) във въздържание от лоши мисли, желания и дела;
- 3) в умножаване на молитвата и добротворството, както и в ревностно упражняване във всички християнски добродетели.

Как делим постите?

На две групи – многодневни и едnodневни пости.

Кои са многодневните пости?

Има четири многодневни пости с различна продължителност:

- 1) Рождественски пост, който продължава шест седмици,
- 2) Велик (или Великденски) пост – седем седмици,
- 3) Петров пост – с различна дължина и
- 4) Богородичен – две седмици.

Датите на всички тези многодневни пости са отбелязани в православния календар.

Кои са едnodневни пости?

Всяка сряда и петък през годината, освен през:

Рождественската седмица*(От Рождество Христово (25 декември) до 4 януари вкл. -Б. ред.),

Седмицата след Неделята на митаря и фарисея преди Великия пост,

Светлата седмица и

Седмицата на Светия Дух.

Други постни дни са:

Навечерието на Богоявление,

Отсичане главата на св. Йоан Кръстител и

Въздвижение на честния Кръст (Кръстовден).

3. ЗАДУШНИЦАТА В ПРАВОСЛАВНАТА ЦЪРКВА

Какво значение имат дните на Задушницата?

Дните на Задушниците обновяват и укрепват нашата съвест, за да бъдем с нашите починали сродници християни един неделим жив организъм, една и съща жива Църква. Ние също така сме свързани с Животворящия Дух и в известна степен сме зависими помежду си.

Какво е нашето задължение в дните на Задушница?

Нашето пряко задължение е през тези дни да се молим в храмовете и на гробовете, а също и да даваме милостиня за душите на починалите с дълбока увереност, че Бог ще приеме тези наши приношения за упокояване душите на онези, в памет на които са извършени.

Какви видове Задушници има в Православната Църква?

Два вида: частни и общи Задушници. Първия вид задушница извършват семействата за близките си покойници, а втория извършва Църквата за всички свои покойни членове от началото на съществуването си.

Колко са общите Задушници през църковната година?

Те са три. Първата е Задушницата преди Великия пост, втората – преди Петдесетница, а третата е преди Рождественския пост: в събота преди Димитровден* (26 октомври. Съответно първата е в събота пред Неделя Месопустна, втората е в събота пред Петдесетница, а в България третата е в съботата преди Архангеловден), т.нар. Архангелова задушница.)

Освен Задушниците, всяка събота е посветена на възпоменаване на мъртвите*(По-особено възпоменаване на покойниците има още в богослужението на втора, трета и четвърта съботи на Великия пост. По същество то не се различава от това на Задушниците.)

ГЛАВА VII

ЗА СВЕЩЕНИТЕ ПРЕДМЕТИ

Всичко, което е осветено и посветено за служение на Бога, считаме за свещени предмети.

Това са: храмовете, олтарната утвар, хоругвите, свещеническите одежди, богослужебните книги.

За едни от най-значимите свещени предмети считаме Кръста, иконите и светите мощи.

1. СВЕТИЯТ КРЪСТ

Защо считаме Кръста за свещен предмет?

Защото Христос е умрял на Кръста за нашето спасение. Кръстът винаги е бил почитан като общ знак на християнството, като знаме на победата над сатаната и над всички Христови врагове.

Откога християните използват знака на Кръста?

От апостолски времена.

В какво ни помага Кръстният знак?

Окуражава ни при страх, смирява ни при болка, избавя ни от насилие и ни обнадеждава в моменти на отчаяние.

Дали цялата тази помощ идва от материала, от който Кръстът е направен?

Не от материала, а от Христа чрез Кръста.

Защо именно чрез Кръста?

За да ни подсети за факта, че човешките са приели вечното спасение чрез страданието на нашия Спасител на Кръста.

Как Църквата указва да се почита Кръстът?

С използването на Кръста при всяко богослужение и при всяка молитва в храма, и на всяко богослужение извън храма. Също, като са посветени на Кръста два дни от седмицата – сряда и петък, когато се чете и пее за разпнатия Христос и Неговите страдания и за смисъла на тези страдания, за да не ги забравяме.

Кое особено песнопение е посветено на Кръста в сряда и петък?

То се нарича „ексапостиларий” и гласи:

„Кръстът е пазител на цялата вселена, Кръстът е красота на Църквата, Кръстът е могъщество на царете, Кръстът е утвърждаване на верните, Кръстът е слава на ангелите и язва на демоните.”

2. СВЕТИТЕ ИКОНИ

Какво представляват иконите?

Преди всичко те изобразяват нашия Спасител Исус Христос и събитията от Неговия драматичен живот. Това, което е написано в Евангелието, то ни е показано в картини, изобразени по стените на храмовете или на дъска, или върху някой друг материал. Това, което възприемаме с ушите си четейки, същото възприемаме като го гледаме с очите си.

Кого още изобразяват иконите?

Пресветата Дева, ангелите и светиите.

Защо не отдаваме религиозна почит към други тварни същества или създания, а само към ангелите и светиите?

Защото ангелите и светиите са свързани с Божествената личност на нашия Спасител Исус Христос, и защото ангелите и човешките същества представляват единствените значими личности за вечността. Всяко друго създание е с помощна и временна стойност.

Кое е основното значение на иконите на ангелите и на светиите?

Преди всичко те показват властта на свръхестествената сила над природните сили.

Дали не почитаме иконите като материални вещи?

Ни най-малко. Ние не боготворим нищо и никого, освен Единосъщната Света Троица – Единия Бог. Обаче почитаме светците като най-добрите чеда Божий и Христови последователи, и чрез техните образи им отдаваме особена почит, също както децата почитат снимките на своите родители или братя.

Не са ли иконите нищо повече от символични изображения на Христа и Неговите светии и нищо повече от символ на нашето почитание към Него и към тях?

Те са много повече от това. Осветените икони са проводници на могъщата Божия благодат, която изцелява, възражда, просвещава, окуражава и предпазва. Господ Бог толкова обича Своите светии и мъченици като най-близко Свое

обкръжение от семейството Си, че дори е дал сила на техните образи, когато биват почитани, и на техните имена, когато биват призовавани.

Как можем да докажем това?

С многократния опит на Църквата през вековете, както и при нашето поколение, и чрез всички чудотворни действия на икони.

Защо не е имало почитане и призоваване на светии преди Христа, както това става след Христа?

Защото всички са били в ада, докато Христос не слязъл в ада и не освободил техните души.

3. СВЕТИТЕ МОЩИ

Какво са светите мощи?

Това са нетленни останки от телата на светците, които са проявили чудотворна сила.

Има ли пример в Библията, показващ чудотворната сила на мощите на светците?

Има, вижте 4 Цар. 13:21: „И ето, когато погребваха един човек, погребвачите... хвърлиха тоя човек в Елисеевия гроб, и той, като падна, допря се до Елисеевите кости, оживя и се изправи на нозете си.”

Боготворим ли мощите на светците?

Не. Ние боготворим само Единия Истински Бог, Който дава сила на мощите на Своите възлюбени светии, за да ги прославяме, както те са прославяли Бога, докато са били в телата си.

Дали приписваме магическа сила на мощите и на други свещени предмети?

Не. Това е заблудение на езичниците. Чудотворната сила на такива предмети ние приписваме на живия Бог и Неговите живи светии, а не на мъртви предмети.

Заклучение

От Свещеното Писание знаем, че Всемогъщият Бог понякога правел чудеса чрез неживи, неодушевени твари, като например:

Моисеевата тояга (Изх. 4:12),

Медната змия (4 Числ. 21: 9),

Елисеевите кости (4 Цар. 13:21),

Христовата дреха (Мат. 9:20),

Калчицата и къпалнята Силоам (Йоан 9:7),

Сянката на св. ап. Петър (Деян. 5:15),

Кърпите и убрусите на св. ап. Павел (Деян. 19:12).

Затова няма съмнение, че Господ Бог правил чудеса и чрез светия Кръст, светите икони и светите мощи.

Тези чудеса трябва да възприемаме като Божията милост към немошните и изстрадали люде, като Божие свидетелство, че Той навсякъде присъства, че е живият Бог, който вижда всичко и знае нашите дела, а също така чудесата са Божии предупреждения за това, че колкото повече ги виждаме, толкова по-силно трябва да вярваме в Него с любов и страх, и толкова по-високо трябва да издигнем своя нравствен живот според Неговите заповеди. Иначе има опасност и ние да бъдам осъдени заедно с онези евреи, в чието присъствие Иисус извършвал чудеса, но „ако и да бе направил Той толкова чудеса пред тях, те пак не вярваха в Него” (Йоан. 12:37).

Затова Господ рекъл: „Ако не бях сторил между тях делата, които никои друг не е сторил, грях не щяха да имат; а сега и видяха, и намразиха, и Мене, и Отца Ми” (Йоан. 15:24).

ЦЪРКОВНИ ЗАПОВЕДИ

1. Да се молим на Бога, да ходим на църква и да присъстваме на богослуженията всяка неделя и на празник.
2. Да спазваме многодневните и едnodневните пости, както е определено от Църквата.
3. Да уважаваме свещенослужителите.
4. Да изповядваме греховете си пред свещеник.
5. Да избягваме общуване с невярващи и да не четем атеистически и неподобаващи книги.

6. Да се молим на Бога за живите и за мъртвите.
7. Да изпълняваме постите и молитвите, назначавани специално от църковните власти в случаи на нещастия, като например война, епидемия, глад, суша, и др.
8. Да помагаме за издръжката на Църквата, църковните служители и църковните учреждения.
9. Да възпитаваме децата си във вярата на предците ни и да съветваме грешниците да се обърнат към вярата.
10. Да помагаме по всякакъв начин на мисията на Православната Църква в света.

Глава VIII

Из СВЕЩЕНОТО ПРЕДАНИЕ

СЛОВА НА СВЕТЦИТЕ

За вярата, надеждата и любовта:

„Никой не може да придобие съвършена Божия Любов по друг начин, освен чрез чиста вяра и силна надежда” (Св. Симеон Нови Богослов).

За греха и добродетелта:

„До греха стои смъртта, а до Божиите заповеди – вечният живот” (Св. Василий Велики).

За греха:

„Какво е грях? Зли мисли, слова и дела” (Св. Симеон Нови Богослов).

За съдбата на грешника:

„Когато детето умре в утробата на майката, погребва се в земята. Така то отива от мрак в мрак. По същия начин грешникът живее в мрака на този свят и след смъртта отива в още по-мрачна и по-страшна тъмнина” (Св. Макарий).

За лекото бреме:

„Ние отхвърляме лекия товар на самоосъждането, а се обременяваме с тежкото бреме на самооправданието” (Преп. Авва Йоан).

За молитвата:

„Всеки ден изпитвайте своите грехове, като молите Бога за прошка и Той ще ви прости.”

„Насилвай себе си към много молитви, защото молитвата е светлина за душата” (Преп. Авва Исаия).

За ангелите около нас:

„Да се срамуваме пред ангелите повече, отколкото пред човеците, понеже има много ангели около нас.”

„Пази се от всяко срамно дело.”

За молитвата:

„Изпроси от Бога не това, което е пленително, а онова, което е полезно за спасението.”

„Беседвай с Бога много, а с хората – малко.”

Ненавиждай греха:

„Всеки, който не мрази греха, се числи към грешниците, дори и да не е сторил грях.”

„Всеки грях е оръжие, с което въоражаваме дявола против себе си.”

Да се молим при болест:

„Преди да потърсиш лекар за болестта, отново се помоли.”

Храмът:

„Обичай Божия храм, но се постарай да съградиш в себе си храм Божий ” (Св. Нил Синайски).

Страхът за тялото:

„Страхът за тялото може да бъде толкова силен, че хората заради него стават неспособни да извършат нещо, което е достойно за удивление и почит. Но когато страхът за тялото отстъпи място на страха за душата, тогава страхът за тялото изчезва, както восъкът се топи от топлината” (Преп. Исаак Сириец).

Божии дарове:

„Всеки Божий дар се погубва, когато не се употребява за слава Божия, а за лична слава.”

За откровението:

„За да имаме познание за Бога, необходимо е откровение свише.”
„Без Бога не можем да познаваме Бога.”

За смъртта:

„В смъртния си час умиращият вижда целия си изминал живот много ясно... и ужасен страх изпъва душата му. Някога така ще бъде и с нас.” (Св. Тихон Задонски).

Вярата и делата:

„Няма полза от усърдно водене на добродетелен живот без вяра, нито е достатъчно правилно изповядване на вярата без добри дела, за да ни доведе пред лицето Божие, но и двете са необходими за изграждане на праведния Божий човек” (Св. Сава, първи сръбски архиепископ).

Възпитавайте вашите чедра:

„Споделете със семейството си всичко, което сте чули през този ден в църквата.”

Бедност:

„Бедността не е зло. Единствено грехът е зло. Богатството само по себе си не е добро.”

Благодарност:

„Лесно е да благодарим на Бога, когато сме добре. Обаче да бъдем благодарни в нещастие, означава да възрадваме Бога и да посрадим дявола. Всеки, който претърпи нещастие с благодарност към Бога, ще получи венеца на мъченик. Спазвайте Божиите заповеди и Господ ще чуе вашите молитви” (Св. Йоан Златоуст).

„Никой не може да бъде спасен, ако не е в Църквата, както никой не е могъл да се спаси, бидейки извън Ноевия ковчег” (Св. Димитрий Ростовски).

„Непознаването на Священото Писание е изневяра към самия себе си” (Св. Елифаний Кипърски).

ЦЪРКОВНИ ПЕСНОПЕНИЯ

Тропар на Рождество Христово, глас 4:

Твоето Рождество, Христе Боже наш, озари света със светлината на познанието. Защото в него онези, които служеха на звездите, от звездата се научиха да се покланят на Тебе, Слънцето на правдата, и да познават Тебе, Истока от висините. Господи, слава на Тебе!

Стихира четвърта на хвалитните:

Отец благоизволи, Словото стана плът, и Дева роди въчовечилия се Бог; звездата възвестява, вълхвите се покланят, пастирите се удивяват и творението се радва.

Тропар на Богоявление:

Когато Ти, Господи, се кръщаваше в Йордан, откри се поклонението на Св. Троица; защото гласът на Родителя свидетелстваше за Тебе, като Те нарече „възлюбен Син“; и духът във вид на гълъб потвърди верността на думите. Христе, Боже, Който се яви и просвети света, слава на Тебе.

Тропар на Възкресение:

Христос възкръсна от мъртвите, като със смърт смъртта потъпка и на тия, които са в гробовете, живот дарува.

Тропар на Възнесение Господне:

Възнесъл си се в слава, Христе, Боже наш, като си зарадвал учениците с обещанието за Светия Дух, уверени чрез благословието, че Ти си Син Божи, Избавител на света.

Тропар на Петдесетница:

Благословен си, Христе Боже наш, Който риболовците премъдри Си явил, като си им изпратил Дух Светий, и чрез тях Си уловил вселената, Човеколюбче, слава на Тебе.

Молитва към Пресвета Богородица:

Богородице Дево, радвай се! Благодатна Марие, Господ е с Тебе! Благословена си Ти между жените и благословен е Плодът на Твоята утроба, защото роди Спасителя на нашите души.

Тропар на мъчениците, глас 4:

Твоите мъченици, Господи, в страданията си приеха нетленни венци от Тебе, нашия Бог; защото, като имаха Твоята сила, победиха мъчителите, съкрушиха и безсилната дързост на демоните; по техните молитви спаси душата ни.

Похвални погребални песни, които се пеят на Велики петък вечерта около св. Плащаница.

Ти, Животът, в гроб, Христе, си се погребал, и ангелските войнства се ужасяваха, славейки Твоето снизхождение.

Един от Троицата в плът заради нас претърпя позорна смърт! Слънцето се ужасява и земята трепери!

Съдията на света като подсъдим пред съдията Пилат застана и на смърт несправедна осъден бе – на кръстното дърво.

Слънцето помръкна заедно с луната, Спасителю, изобразявайки раби благоразумни, които в черни дрехи се обличат.

Като Човек доброволно умираш, Спасителю, а като Бог въздигна смъртните от гробовете и от греховната дълбина.

Кой ще изкаже страшната картина, истинската новост! Владетелят на тварите днес приема страдание и умира заради нас.

Величаем Те, Иисусе Царю, и почитаме Твоето погребение и страдания, чрез които си ни спасил от тление.

О, планини и хълмове и човешки множества! Заплачете и всички ридайте с мен, Майката на вашия Бог!

О, най-сладка моя Пролет, най-сладко мое Чедо! Къде залезе Твоята хубост?

Достойно е да величаем Теб, Жизнодателя, Който на Кръста си прострял ръце и си съкрушил могъществото на врага!

Степенни антифони за Светия Дух:

Чрез Светия Дух се обновява всяко творение и отново се връща в изначалното си състояние, защото Той е еднакво могъщ с Отца и Словото.

Чрез Светия Дух всичко се запазва – видимото и невидимото, защото Той, бидейки всемогъщ, наистина е Един от Троицата.

Чрез Светия Дух е обожествяването на всички, благоволениято, разумът, мирът и благословениято, защото Той е равен по дела на Отца и Словото.

Молитва за починалите:

Със светите упокой, Христе, душите на Твоите раби, където няма болка, ни печал, нито въздишка, но живот безкраен.